

SLOVENSKI NAROD

Izjava vsak dan popoldne, uzvema nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petiča Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst Din 3.—, večji inzerati petič vrsta Din 4.—, Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za tuzemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO

LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5

Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

PODRUŽNICE:

MARIBOR, Grajski trg št. 8 — — — — — CELEJE, Kocenova ulica 12. — Tel. 190.

NOVO MESTO, Ljubljanska c. Tel. št. 26. JESENICE, Ob kolodvoru 101. — — —

Račun pri poštnem Čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

Gospodarske razmere v dravski banovini

Plenarna seja zbornice TOI — Trezne besede predsednika g. Jelačina

Ljubljana, 9. junija

Davi ob 9. se je pričela v sejni dvorani plenarna seja ZTOI. Zborovanje je otvoril zbornični predsednik g. Ivan Jelačina, ki je ugovoril, da je navzočih 37 članov zbornice. Pozdravil je načelnika trgovinskega oddelka banke uprave dr. Marna, posebno toplo tudi dopisujočega člana ZTOI g. dr. Frana Windischerja. Predlagal je, da se ministru za trgovino in industrijo gosp. dr. Albertu Kramerju pošlje pozdravna brzojavka. Posebno zahvalo je pa v imenu zbornice tudi izrekel poslancu in pomočniku trgovinskega ministra, generalnemu tajniku g. Mohoriču za njegovo uspešno delovanje v prid trgovine in industrije.

Naznanila predsedstva

V naznanilih predsedstva je g. predsednik poročal:

Visoka zbornica! Čast mi je poročati, da je ministru trgovine in industrije z odlokom z dne 19. maja II. br. 14871-u odobrilo zbornični proračun za leto 1932 in s pridržkom ministrstva za finance z dne 21. aprila 1932 br. 32945 dovolilo zbornici, pa pobira v letu 1932 desetodstotno doklado na pridobitno in na družbeni davek.

Dne 5. januarja t. l. sta bila imenovana naša rojaka g. dr. Albert Kramer za ministra trgovine in industrije in g. Ivan Pucelj za ministra za socialno politiko.

Zbornica je obema gg. ministroma čestitala.

Minister trgovine in industrije g. dr. Albert Kramer je dne 8. januarja t. l. in pozneje opetovano posetil zbornico in v njej tudi sprejemal stranke.

Zbornica ima po novem davčnem zakonu pravico, da imenuje svoje zastopnike v davčno-reklamacijskem odboru ne glede na njihovo bivalstve.

Predsedstvo je sklenilo, da se te ugodnosti ne poslužijo, dokler traja poslovna doba sedanjih zastopnikov.

Novi obrtni zakon predvideva pri podeljevanju obrtnih pravic sodelovanje zbornice. Radi pomnoženega manipulativnega dela je nastala potreba namestitve dveh novih dnevnikaarjev Janka Trauma in Josipa Seuniga, katera je predsedstvo nametilo proti odobritvi plenuma. Oba imenovana sta se v dosedajni praksi izkazala kot vrlo spretni in potrebni uradniški moči.

V smislu sklepov zadnje plenarne seje, je Zavod za pospeševanje obrti ustanovil v Mariboru posebno poslovnilnico, katero vodi za to določena uprava.

Z odlokom z dne 24. decembra 1931 II. br. 41361-u je ministru trgovine in industrije razrešilo funkcije zborničnega člana g. ing. Oskarja Dračarja in ga imenovalo za namestnika zborničnega člana. Nadalje je bil razrešen funkcije namestnika zborničnega člana g. ing. Anton Klinaar, za zborničnega člana pa imenovan g. Rihard Skubec, katerega kot novega zborničnega člana najskrajneje pozdravljamo v naši sredi.

G. ing. Dračar je v vsemu sodeloval v zbornici celo vrsto let in s praktičnimi predlogi in nasveti pospeševal zbornično prizadevanje za dobrobit našega gospodarstva. Predlagam, da se mu ob razrešitvi funkcije zborničnega člana izreče za njegovo dosedanje smotno sodelovanje najlepša zahvala plenuma.

Namestnik zborničnega člana g. Matija Rom, trgovec in načelnik Gremija trgovcev v Kočevju je umrl dne 15. decembra 1931. Zbornica je njegovi družini izrekla svoje sožalje.

Namesto pokojnega g. Roma je bil imenovan z gornjim odlokom ministrstva trgovine in industrije za namestnika zborničnega člana g. Josip Verliča, veletrgovca v Ljubljani.

Poročilo predsedstva

Po naznanilih predsedstva je podal gosp. predsednik obširno poročilo predsedstva o delovanju zbornice TOI.

Za našo valuto ni bojznji

Naše gospodarstvo preživlja v tekočem letu trdo in težko preizkušnjo, ki zahteva od vsega gospodarstva pa tudi od poindincev, znatne žrtve. Vsa pozornost je bila obrnjena v prvi vrsti na kritične razmere našega denarnega trga. Težave v denarnem in plačilnem prometu se še vedno komplikirajo in priznati moramo, da smo na kritični zaostritvi razmer do gotove mere sami krivi. Pod vtisom vsesplošne psihoze se tudi pri nas še vedno ni polegla neutemeljena nervoznost vlagateljev, ki imajo svo-

je hranilne vloge pri denarnih zavodih in ki so bili pred dobrim mesecem ponovno navaili na blagajne denarnih zavodov, zahtevajoč vrnitev svojih vlog. Bili ste dve krizi nezaupanja, ki ste povzročili te pojave. En del vlagateljev je bil zbehan od izmišljenih govorih glede naše valute ter je pričel brez glave dvigati svoje prihranke ter nakupovati nepremičnine, blago in tuje valute. V zadovoljstvo nam je, da lahko ugotovimo, da je bil le mali del tako lahkoveren, ker so najodločnejše izjave kraljevske vlade ob priliki proračunske razprave vsakogar, kdor samostojno misli in po lažj stvarno presojo, morale prepričati, da je naša gospodarska in finančna politika pravilna, pozitivna in zdrava ter da za našo valuto, dokler se bo vztrajalo na tej poti, ni nikake bojznji.

Neutemeljeno nezaupanje napram denarnim zavodom

Enako brez stvarne podlage, kakor je bilo nezaupanje enega dela napram valuti, bilo je nezaupanje drugega dela javnosti napram našim denarnim zavodom. Zmanjševanje zaupanja, vedno ostrejša borba za obstanek, omejitve obratov, o katerih so prinašali naši časopisi dostikrat pretirana poročila in splošna nestanovitnost gospodarskih razmer brez dvoma psihološko vpliva na posameznika in dovaja nerazsodne k temu, da smatrajo, da ravna v strahu in v prihranke najpametneje, če dvignejo gotovino pri denarnih zavodih in ki skrijejo doma. Pri tem niti ne pomislijo na lastno škodo, ki si jo povzročajo sami sebi z izgubo obresti, niti se ne bojijo zavedati tega, da odtegujejo s tem našemu gospodarstvu, trgovini, industriji in obrti plačila in prometa sredstva, da otežujejo promet blaga in spravljajo industrijo in obrt v brezdelje in povzročajo s tem narodnemu gospodarstvu kot celini nedogledne škode in izgube, ki jih z mnogoletnim delom ne bomo mogli pozneje nadomestiti. Vsak posameznik, zasebnik, kakor tudi podjetnik in gospodar bi se moral tega zavedati in če bi se tega zavedal, bi se nam bilo lahko prihranilo mnogo skrbipolnih dni in težkih preizkušenj, ki smo jih preživeli v zadnjem polletju. Že lanske jeseni, ko se je pojavila nervoza na denarnem trgu, so bili potrebni zakoniti ukrepi za zaščito našega gospodarstva pred udarci svetovne krize, v prvi vrsti za zaščito denarnih zavodov pred dviganjem hranilnih vlog brez stvarne potrebe, ki ga je bilo treba preprečiti. Samopomočni ukrepi denarnih zavodov, ki so bili izdani lani 25. septembra, so se kaj kmalu izkazali kot pravno nevzdržni in tudi z gospodarskega stališča v mnogem oziru nezadostni. Zato so bili vsi izredni napori denarnih zavodov zaman in tudi likvidnost, ki so jo pri tem pokazali in ki gre daleč preko mej onega, kar se je moglo od njih zahtevati in pričakovati, ni mogla vlti javnosti trajnega pomirjenja. Od tedaj poteka že devet mesecev. Okrog velike noči smo obili zasilno in provizorično odpomoč v obliki zakona o odlaganju plačil za kmečke dolgov, kakor tudi postavljanju komisarijotov pri denarnih zavodih, ki so v svojem jedru zdravi ter so le vsled prekomernega dvigavanja vlog postali trenutno imobilni. Ta odpomoč ni rešila problema v bistvu, marveč predstavlja le začasno izhodišče v dveh smereh.

Trgovina, obrt in industrija je ostala v sredini ter je zato odkazna na lastno samopomoč. Tako stanje je seveda trajno nevzdržno ter v veliki meri otežuje in podražuje celo poslovanje. Namen uredb, katerih se je moral poslužiti naš najstarejši slovenski bančni zavod, leži v tem, da omogoči denarnim zavodom mobilizacijo sredstev brez nepotrebnih potresov in škod za narodno gospodarstvo, da se more v polni meri zadovoljiti zahtevam vlagateljev in pomiriti javnost.

Težkoče v mednarodnem plačilnem prometu

K neprilikam na notranjem denarnem trgu so se pridružile, počeniši od novega leta, še velike težkoče v mednarodnem plačilnem prometu. Zastoj pri dodeljevanju deviz, ki se je počel pojavljati posebno od meseca marca in katerega je v veliki meri poostriila pozna in dolgotrajna zima, je izzvala velike težkoče pri obračunu v izvoznem in uvoznem prometu. Da se odpomore težkočam, ki jih povzročajo devizni predpisi tujih držav, je zaključila naša vlada sporazume za ureditev plačilnega prometa

predvsem z Avstrijo, Švico in Nemčijo, dočim se pogajanja za klirinški sporazum s Češkoslovaško nahajajo tik pred zaključitvijo. Pogajanja za ureditev plačilnega prometa z Madžarsko, ki je posebno za izvoz iz Dravske doline zelo važnega pomena, so bila prekinjena in se dosedaj niso obnovila. Obseg in oblike sporazumov v plačilnem prometu so z ozirom na različnost odnošajev med pokameznimi državami zelo različne. Najširša baza je v tem oziru vzeta v sporazumu s Češkoslovaško, ki obsega poleg blagovnega tudi turističen promet, sezonske kredite, javne dobave, finančne kredite denarnih zavodov in železniški klirinški promet. Važna določba v dosedanjih klirinških sporazumih je, da vsi omogočajo z odobrenjem Narodne banke privatnikom kompenzacijski promet, ki zadobiva v najnovejšem času zato čim dalje bolj na aktualnosti. Res je, da se s tem vračamo v dobo primitivizma menjalne trgovine, sicer brez naše krivde, marveč nas silijo v to devizne odredbe inozemskih držav, da se moramo tudi mi poslužiti te oblike kupčevanja, ki nam je edino izhodišče v danem položaju.

Uvedba klirringa ima velik vpliv tudi na razvoj samih trgovinskih bilanc medsebojnega prometa posameznih držav. Klirinški po svojem bistvu in jedru vodi sam po sebi k uravnotežitvi bilanc, k izjednačenju uvoza z izvozom, kar je za naš odnošaj napram srednjeevropskim in drugim državam, ki igrajo dominantno vlogo v naši zunanji politiki, dalekosežnega pomena. Res je, da je pri današnji nestanovitni razmer ko se razvijajo odnošaji tako hitro in nestanovito, težko vnaprejš predvideti in tudi le za najkrajšo dobo oceniti končni efekt tega izravnalnega procesa. Vendar je nedvomno jasno, da bo uravnoteženje trgovinske bilance s Češkoslovaško za daljnji razvoj prilik odločilne važnosti.

Dodatna trgovinska pogodba z Italijo

V tem oziru predstavlja o veliki noči sklenjena dodatna trgovinska pogodba z Italijo, ki je stopila s 1. junijem t. l. v veljavo, pravo izjemo. Jugoslavija in Italija ste sedaj skoraj edine na kontinentu, ki še vzdržujeta režim svobodnega uvoza in ste se tudi pri zadnjih pogajanjih odrekli vsakega kontingentiranja in drugega administrativnega protekcionizma v medsebojnem blagovnem prometu. Dodatno tarifno pogodbo z Italijo smo sklepali pred neizbežnim dejstvom, da je morala Italija v zaščito svoje lastne pasivne živinoreje povečati uvozne carine na živino in živinorejske produkte.

V toku pogajanj je naša država dosegla napram povišanim avtonomnim tarifam znatne popuste tako da je obremenitev uvoza naše živine v Italijo ekoro izenačena z ono v Češkoslovaški. Naša industrija za sklepanje te pogodbe ni morala doprinesiti nikakih žrtv, marveč so baš nasprotno ojalaska industrija in nekatere vrste tekstilne industrije dosegle pojačano zaščito odznosno popolno osvoboditev od poprej vezanih pogodbениh carinskih postavk. Kar je pa na tej pogodbi posebne važnosti pa je to, da je prišlo med obema državama do trajnega in stalnega gospodarstva sodelovanja, ki je v današnjih prilikah in z ozirom na gospodarske interese obeh držav izredno potrebno. V to svrbo bo sestavljenih nekoliko gospodarskih komisij, katerih naloga bo, da izgradijo medsebojne gospodarske stike ter sproti odstranjujejo ovire, ki bi se v medsebojnem prometu pojavljale.

Notranja gospodarska politika

V naši notranji gospodarski politiki je bila prvenstvena pažnja posvečena vprašanju razdolžitve kmeta, konverziji dolgov po zakonu, o odlaganju dražbenih prodaj, kmetiskih posestev ter regulaciji obrestne mere. Kakor sem že omenil, je provizorij, ki smo ga o velikonoči dobili, le delno rešil to vprašanje. Rešitev je zaradi različnosti stopnje gospodarskega razvoja, sistema kreditne organizacije in kreditnih pogojev v posameznih delih države izredno komplicirana in delikatna. Vse dosedaj predložene solucije se morajo, z ozirom na prilike visoko razvitega kreditnega sistema v dravski banovini označiti kot nepopolne in zato za nas nesprejemljive. Smo globoko tangirani na pravilni rešitvi tega problema, ki lahko postane za daljši tok razvoja našega denarnega tržišča zelo odločilen.

Kot veliko pridobitev za pocenitev prehrane moramo označiti likvidacijo žit-

nega režima, ki je bila uveljavljena z zakonom o prometu s pšenico z dne 31. marca t. l. in s katerim je bil obnovljen zopet svoboden promet s pšenico v notranjosti države, nadalje ukinjena poprejšnja kontrola mlevskega prometa ter je bil za kritje primanjkljaja, ki nastaja pri izvozu pšenice, upeljan mlinski pavšal. S tem se je preskrba naše pasivne banovine s pšeničnim kruhom pocenila za preko pol dinarja pri 1 kg, kar je posebno za mesta in industrijske kraje naše banovine v sedanjih prilikah zelo važno.

Rastóče število insolvent, med katerimi se pojavlja tudi znatno število takih, ki spretno izkoriščajo praznine sedanjega zakona o prisilni poravnavi izven konkurza, diktira nujno potrebo noveliranja tega zakona z novimi dopolnitvami določbami, ki odgovarjajo sedanjim izrednim prilikam. V trgovskih krogih se že davno zahteva povišanje poravnalne kvote, ki je bilo tudi v naši zbornici že ponovno predlagano in sklenjeno, dalje poostreitev postopka v primeru najavljene insolvence in končno uvedba moratorija za tverde, ki imajo sicer v svoji bilanci polno kritje za svoja pasiva, pa so vsled izrednih poslovnih prilik zabredle trenutno v plačilne težkoče. Porabljam to priliko, da ponovno naslovim na gospoda ministra pravosodja ter ministra trgovine in industrije nujno prošnjo, da predloži še v teku sedanjega zasedanja narodne skupščine parlamentu načrt take novele, za katero smo v sporazumu z zainteresiranimi organizacijami upnikov že ponovno predložili svoje predloge.

Razumljivo je, če nas je v dne, ko se mora trgovina, industrija in obrt boriti s tolikimi poprej neznanimi težkočami, neprijetno dirilo, da je bil predložen narodni skupščini v poostreni obliki in razširjenem obsegu načrt novega zakona o pobiljanju draginje, ki stavlja gospodarske kroge pod poseben policijski nadzor in v položaj, ki nikakor ni v skladu s potrebno gospodarsko avtoriteto in socialnim položajem pridobitnih krogov. Naši interesi imajo sami dovolj uvidenosti, da ne govorim o prekomernem številu obratov, ki že samo po sebi povzročajo skrajno konkurenčnost, da se znajo in skušajo v svojem poslovanju ozirati na poslabšane gnotne prilike odjemalcev ter olajšati z vsemi razpoložljivimi sredstvi nakup blaga in se prilagoditi s cenami najugodnejši ponudbi.

Težak položaj naše industrije

V naši industriji je prišlo tekom zimске dobe do znatnih omejitev. Nekateri važni obrati kakor na primer železarne na Jesenicah in združene steklarne pa so morale za prehodno dobo par mesecev obrate sploh ustaviti. Zbornica si je prizadevala, da izdejstvuje na merodajnih mestih potrebne ukrepe v zaščito domače produkcije, da se omeji uvoz blaga, ki ga imamo dovolj v državi, predvsem pa, da se omogoči uvoz takega blaga brez plačanja carine, kakor se je bilo pričelo v zadnjih letih čisto proti jasnemu besedilu credto točke 6. splošnih pripomb k XV. delu carinske tarife na škodo naše železarske industrije prakticitirati. V to svrbo je bilo prirejenih nekoliko konferenc, katerih namen je bil zblizati interese industrije, ki izdeluje železo z interesi industrije, ki železo predeluje. Dosedanje konference so dale ugodne rezultate, kar bo na položaj železarske stroke brez dvoma dobro vplivalo.

Težave v lesni stroki

V najširšem obsegu čutimo težavo sedanjih dob v lesni stroki, ki je mnogostevilna in porazdeljena preko vsega področja naše banovine in ki predstavlja v nekaterih dolinah skoraj edini vir dohodkov tamnojnega prebivalstva. Zbornica je zato budno zasledovala razvoj tega vprašanja na mednarodnih konferencah v Zenevi ter skrbela za to, da so bili na tem mednarodnem forumu naši interesi pravilno tolmачeni in jasno podčrtani. Zenevska konferenca je prišla do logičnega zaključka, da je trajna odpomoč in izhodišče iz sedanjih kritičnih situacije le tako, da se produkcija stavbnega lesa v eksportnih državah porazdeli po gotovem ključu in izvoz prilagodi konzumnim prilikam importnih držav. To ni tako lahka naloga, kakor morda izgleda na prvi mah. Vsi dobro vemo, da je izvedba tega sklepa nujna in neodložljiva. Toda stotine interesov igrajo po sredi svojega vloga pri nas in v inozemstvu, predvsem v naši banovini, kjer je gozdna posest razdeljena med 135.000 malih gozdnih posestnikov in atomizirana v stotine malih in srednjih lesnih industrij, dočim se nahaja v ostalih banovinah združena v velike komplekse v državni odnosno samoupravni posesti in upravi. V to svrbo je bilo potrebno osnovati osrednjo organizacijo za gozdno gospodarstvo za celo državo, kar se je zgodilo sredi preteklega meseca tako, da nas na mednarodni konferenci o lesni trgovini, ki bo danes otvorjena na Dunaju, predstavlja enotna delegacija. Danes je že jasno, da bo treba sečne znatno omejiti, prilagoditi se prilikam na

minimum zmanjšane izvoza ter da bo treba končno tudi v to stroko zavesti disciplino in red. Sedanje stanje pomenja brezglavo zapravljjanje narodnega premoženja, ki se pod nobenim pogojem ne sme v dosedanj obliki več nadaljevati.

Davčna vprašanja

a) Neposredni davki.

V davčnem oziru zaznamujemo izza zadnje plenarne seje celo vrsto davčnih novel k dosedanjim davčnim zakonom. Potem teh novel je stremela na eni strani vlada za tem, da pridobi novih virov dohodkov, na drugi strani pa, da prilagodi obstoječe zakone tam, kjer se je pokazala potreba, izpremenjenim prilikam.

Novela zakona o neposrednih davkih znižuje zemljiški davek, omejuje davčne ugodnosti, katere so vživali davčni zavezanci z devetimi ali več otroki in urejuje na novo predpise za nekatere davčne vrste. Med drugimi preurejuje pridobitno za prodajalce srečk državne loterije in za provizijske zastopnike zavarovalnih družb, nadalje predvideva odpis davčnih zastankov do konca leta 1928, v kolikor bi bili vsled uterjavanja ogroženi eksistentni pogoji davčnih zavezancev. Glede reklamacijskih odborov daje, kakor smo že opetovano zahtevali, končno zbornicam pravico, da imenujejo v reklamacijski odbor svoje zastopnike brez ozira na njihovo bivalstve.

Novi zakon vsebuje nadalje za ministrstvo financ pooblastilo, da sme podaljšati odmero pridobitne in davka na poslovni promet pri pavšalnih plačnikih za leto dni. Na podlagi tega pooblastila je ministrstvo za finance že odredilo, da se za leto 1932 pridobitna ne odmeri na novo, temveč za to leto izterja po predpisu prejšnjega leta.

Zbornica je opozorila ministrstvo za finance, čim je zamala za to odredbo, s posebno spomenico na težke posledice, katere bi imelo avtomatično pobiranje pridobitne v lanskeletni izmeri za naše gospodarstvo, ker so se lanske leto še obdavčevali dohodki iz leta dobre konjunktore 1930, ki so v letu 1931 zbog težkih gospodarskih prilik in vedno v izdatnejši meri se uveljavljajoče krize dosegli komaj en del dohodkov l. 1931. Ministrstvo za finance je uvidelo nevzdržnost položaja, kakršnega bi ustvarilo mehnično pobiranje lanskeletne pridobitne v letu 1932 in je svojo odredbo umaknilo.

Davčna novela je gospodarske kroge, ki so s sigurnostjo računali na olajšanje davčnih bremen po svoji enostranosti precej iznenadila. Posebno težko je breme, ki ga nosi naše malo obrtništvo. Zbornica je v pričakovanju, da se morajo pri nas, kadar se govori o davčni preobremenitvi, predvsem znižati in olajšati davčna bremena našemu malemu obrtništvu, sprejela na zadnji plenarni seji številne konkretne predloge, ki pa so zaenkrat ostali navzlic prizadevanjem naših poslancev v finančnem odboru Narodne skupščine neupoštevani. Če so gospodarske nepravilike, ki se zrcalijo tudi v našem državnem gospodarstvu, radi obranitive ravnotežja v našem državnem proračunu zaenkrat onemogočile upoštevanje naših predlogov, pričakujemo z upravičenostjo, da bo finančna uprava predlagana olajšanja davčnih bremen vsaj s prihodnjim proračunom uveljavila.

Glede davčne prakse za tekoče leto še nimamo poročil, ker se odmera za to leto še ni izvršila. Iz priprave se da sklepati, da je v tej smeri računati s poostreno prakso. Najpreje se je zahtevalo v izkazih, vsaj v Ljubljani podatke, ki merijo na poostreitev, pozneje se je pa z internim razpisom še davčna prijava popolnila z zahtevami po podatkih, ki kažejo, da se namerava odmerjati letos pridobitno tudi na podlagi zunanjih znakov, kar po našem mišljenju v zakonu o neposrednih davkih gotovo ni utemeljeno.

O loaidpoid nifuefraz ud asyud apajj) družbenem davku bo podano na današnji seji posebno poročilo. Med številnimi ostalimi akcijami v davčnem oziru pa hočem omeniti samo nekatere najvažnejše:

Ko je ministrstvo odredilo, da odgoditev plačila in dovolitev obročnih plačil ne daje davčnim zavezancem pravice na uverjenje o plačnem davku, ki je potrebno ob raznih prilikah, n. pr. ob udeležbah na licitacijah, ob izplačilu državnih dobav, ob plačilu inozemskih terjatev itd., je zbornica v posebni spomenici opozorila ministrstvo na nepravilike, ki jih povzroča gospodarstvu ta odredba. Akcija sicer še ni zaključena in je po naših informacijah upanje, da bo vsaj glede potrdil, ki se potrebujejo ob izplačilu državnih dobav, uspeša.

Nadalje je zbornica stavila več predlogov glede praktične ureditve pobiranja rentnega davka, ki daje našim interesantom posebno ob izterjavanju obresti sodnim potom dosti povoda za pritožbo.

Na pritožbe zborničnih interesentov iz bivše mariborske oblasti, ki niso zadovoljni s sestavo njihovega reklamacijskega odbora, ker ni v njem zastopano niti Prekmurje, niti Slovenske gorice, niti Savinjska dolina, je zbornica posredovala pri finančni upravi, da se postavi za področje okrožnega sodišča v Celju poseben reklamacijski odbor.

Nadalje omenjam zbornično akcijo za olajšanje izterjavanja zaostankov z ozirom na sedanje gospodarske nepravilnosti. Predlagali smo, da naj se prizna v to svrhu finančnim direktorjem večja kompetenca za dovoljevanje plačilnih olajšav. Končno opozarjam na zbornično akcijo glede obsega pojasnilne dolžnosti po čl. 108 zakona o neposrednih davkih, ki je v celnem obsegu uspešna in se zaključila z razpisom ministrstva financ, da podjetniki niso dolžni dajati splošnih pojasnil davčnim upravam o razmerah drugih oseb.

V zadevi davka na poslovni promet je zbornica stavila konkretne predloge glede pavšaliranja davka na vino in žganje, glede pobiranja davka na poštne pakete in glede davka na mnoge druge predmete, kar na pločevino, mast, tkanine itd.

b) Takse.

Določila k zakonu o takсах so jako važna, obenem pa tudi za gospodarstvo omenjena. Novela vsebuje celo vrsto novih tak, tako predvsem takse za najemniške pogodbe in pobornice ter solnino. Novela nadalje preureja takse tarife z ozirom na določila novega obrtnega zakona in nalaga v tej zvezi obširne takse. Preurejena je dalje tarifa za veselilne takse. Pri slednjih so naši interesi prizadeti s tem, da se uvajajo vstopnice državne zaloge, dasi so imeli trgovci še veliko zalogo prejšnjih vstopnic, ki bi ostale brez vrednosti. Pri noveliranju prevoznih takse je taksa na vozila v smislu ponovno stavljenih predlogov ureddila na osnovi težine vozil ter se je ob tej priliki prilegnilo v takšno dolžnost tudi avtomobile in vozila za prevoz ponikov in priljage ter tovorne avtomobile. Kompenzacija z oprostitvijo davka na poslovni promet niti iz dakeha ne odtehta bremen, katera so se s tem naložila prevoznim podjetjem.

Zbornica je stavila takoj, ko je zaznala za načrt novele taksnega zakona, številne izpremenjevalne predloge za razpravo v finančnem odboru, posebno glede takse, ki so v zvezi z novim obrtnim zakonom, ki so bili vsaj deloma upoštevani.

Veliko važnost je polagala zbornica tudi na preureditve točnih takse in takse na gostilnišarje račune v smislu zahtev gostilničarskih organizacij in so bili tudi ti predlogi deloma upoštevani. Težko nas zadene ukinitve določbe, da se gotove periodične takse, če se pravčasno ne plačajo, izterjajo prisilnim potom. Po novih določilih zapade namreč prepoznani plačnik kazni, ki znaša še enkratni znesek prepoznane plačane takse. Zneska. Ta odredba se v sedanjih kritičnih časih, ko je trda za denar, težko občuti. Med posameznimi akcijami omenjam še predlog za ureditev takse pri razsodiščih, predlog za znižanje takse ob pregledu parnih kotlov in predlog glede takse na reklamo itd.

c) Trošarine.

Glede trošarin na vino in žganje je zbornica zastopala stališče, da naj se trošarina na vino uredi tako, da se bo pobirala šele ob nastavitvi soda na pipo, da se tako pomaga na eni strani vinogradnikom, na drugi strani pa ustreže gostilničarjem. Glede trošarin na žganje je šla naša stara zahteva za tem, da se omeji trošarina prosta žganjakuha in vzamejo kotli pod kontrolo.

Finančna uprava je uvidela nujno potrebo, da se trošarinski vprašanje uredi. Izdelala je načrt zakona, v katerem je bila pripravljen deloma ustreči ponovno izraženim željam interesentov, posebno v pogledu odprave trošarinskega registra in znižanja višine trošarin. Zbornica je k temu načrtu podala različne predloge in se glede ustanovitve prodajne centrale za špirit postavila na odklonilno stališče. Načrt trošarinske novele pa se je tokom parlamentarne razprave pod pritiskom političnih krogov bistveno predrugačil. Novi načrt je predvideval odpravo trošarin na vino in žganje v dotedanji obliki in vpeljal kot nadomestilo pavšal v višini 6 do 10 kratnega mnogokratnika točilne takse. Zbornica je takoj po prejemu načrta sklicala širšo anketo prizadetih interesentov, gostilničarjev, trgovskih točilec na debelo. Na tej anketi stavljen predloge je zbornica v posebni resoluciji izročila vsem narodnim poslancom in jih opozorila na težke posledice nameranih odredb za obrtne točilece. Intervencija je imela predvsem uspeh v tem, da se je končno vsaj mnogokratnik točilne takse za nadomestilo trošarine izdatno znižal, da se je točila na debelo v izogib dvojne obremenitve opustilo plačevanja nadomestila in da se je nadomestilo za točenje v zaprtih steklenicah izdatno znižalo.

V zvezi s preureditvijo trošarin na vino in žganje je zbornica izvedla številne akcije. Med njimi omenjam poleg že omenjenih akcij, da se oprostiti trgovci, v kolikor prodajajo samo likerje, rum in konjak, plačila nadomestila za odpravljen trošarin. Na našo spomenko je ministrstvo za finance izdalo naredbo, da so oproščeni plačevanja nadomestila za trošarinu trgovci, ki prodajajo pivo, likerje, rum in brandi, dočim se smatra destilata vina za žganje. Nadalje je zbornica v posebni vlogi opozorila ministrstvo financ na prodajo vina po vinogradnikih v količinah, ki niso proste točilne takse in trošarine. Ob tej priliki je tudi prosila za avtentično pojasnilo, da je pojem o svojih selimac tolmachi v tem smislu, da morejo vinogradniki prodajati svoj pridelek samo v občinah, v katerih imajo vinograde, na kraju, ki ga za to določi županstvo.

Končno je zbornica intervenirala zaradi zahteve organov finančne kontrole, da mora pošiljke vina zaradi pobiranja občne trošarine v vsakem primeru še nadalje spremljati kontrolni list in končno glede pavšaliranja davka na poslovni promet od vina in žganja.

V zadnjem času je postalo aktualno vprašanje povračila trošarin, ki je bila plačana po prejšnjih predpisih. Zbornica je v tem pogledu ponovno intervenirala, da se povračilo čimprej izvrši, ali pa vsaj kompenzira z drugimi javnimi dajatvami upravljencev.

V ostalem se je zbornica glede nadomestila za trošarinu priključila sklepom gostilničarjev, sprejetim na ponovnih zborovanjih, na katerih je tudi sodelovala. Glede stališča trgovcev napram tej dajatvi pa sledi na današnji plenarni seji itak še posebno poročilo.

Devizne omejitve

Med finančnimi akcijami splošnega značaja omenjam akcijo, da se ustvari možnost, da dobivajo devize tudi neprotokolirani obrti, akcijo, da se cenovnik za zavarovanje valute zniža za one vrste blaga, ker so vsled padca cen blaga postale odredbe cenovnika posamezne postavke previsoke in so imeli izvozniki težave pri opravi valute, dalje predloge za sklenitev klirinškega sporazuma z Medžarsko, predlog za stalno objavo notacije kurza dinarja na borzi v Zürichu ter opozorilo, da se vodi ravno radi deviznih težkoč eksekucije na naše izvozno blago, čim dospe v inozemstvo. Dalje je zbornica opozorila ministrstvo na nujno potrebo, da se odstrani kolizija deviznih predpisov v naši državi s predpisi v Češko-slovaški, ki povzročajo našemu gospodarstvu velike nepravilnosti. Končno bi bilo v tem oziru omeniti predloge za olajšanje deviznih omejitev v to svrhu, da se v letošnjem letu omogoči eventualno s potnimi čeki tujkoprometna sezona, na kateri je naše gospodarstvo eminentno zainteresirano.

Samoupravne finance

Stara zbornična zahteva glede samoupravnih financ je, da naj se čimprej ureddi s posebnim zakonom. Dolžnosti samouprav se namreč sedaj od leta do leta stopnjujejo in se samoupravam nalagajo vedno večja bremena, katere izkušajo pokriti potom doklad na neposredne davke, s sarioupravnimi trošarinami, takсами in davčnimi. Bremena samouprav so dosegla izmerno, katere nadaljno stopnjevanje bi preseglo plačilno zmoglost prebivalstva. Zato je skrajno potrebno, da se ob zakoniti ureditvi samoupravnih financ prizna samoupravam po inozemskih vzgledih participiranje na gotovih državnih dohodinskih virih.

Podrobno se je zbornica morala baviti z banovinskim proračunom za leto 1932-1933, ki je predvideval nekatera nova, odnosno posretna bremena. Zbornica se je po vsestranskem preudarku izrekla proti namerjani davščini na nakladanje in razkladanje, ki bi pomenjala za gospodarstvo nezmajljivo novo obremenitev. Zbornični argumenti so v tem pogledu bolj uvaževani, dočim je ostalo prizadevanje za odpravo davčin za električno energijo in premog, ki sta razviti produkcijski davščini, žal brez uspeha. Ravno tako ni uspešna akcija za odpravo doličade in dopolnilno prenosno takso, dočim se je davščina na brezalkoholne pijače nekoliko znižala.

V zvezi z banovinskim proračunom se je pokrenilo tudi vprašanje odprave banovinske kuluksa, ki se je nato na splošno željo prebivalstva navzajem s 25% čestno določilo. Nerešeno pa je ostalo vprašanje občne kuluksa, katerega odprava spada v obseg občin, kojega ne bo težko te dejatve ukiniti tam, kjer se poira, kjer jim je dana možnost, da pokrpi svoje potrebe iz drugih razpoložljivih dajatev.

V zadevi kuluksa je zbornica nadalje povzela tudi posebno akcijo glede doličitve osnove za pobiranje kuluksa v primerih, v katerih ima podjetje predpisan neposredni davek v večih občinah.

Poročilo računskih pregledovalcev o računskem zaključku za l. 1931. je podal g. Lavtičar.

Načrt novega zakona o pobijanju draginje

O načrtu novega zakona o pobijanju draginje in našem trgovstvu je poročal zbornični podpredsednik g. Konrad Elsbacher. Novi zakon naj bi stopil namesto dosedanjega zakona o pobijanju draginje, življenjskih potrebščin in brezvestne spekulacije. Novi zakon sedaj veljavna določila znatno postruje, kar bi imelo za razvoj trgovine, obrti in industrije v naši državi težke akne ne katastrofalne posledice. Poleg drakonske zaporne in denarne kazni za kršitev določila glede označbe cen tako, da jih vsakdo lahko vidi in razume, vsebuje načrt še novo strogo določilo, da se ima obojencu odvzeti tudi vsa količina blaga, ki je bila predmet kazenskega dejanja in prodati v korist fonda za prehrano siromakov. Novo je tudi določilo, da velja ovadba zapriseženega pristojnega policijskega ali občinskega organa za poln dokaz o dejanju in krivici obojence osebe. Preiskovanje in obsodba se sme izvršiti takoj na licu mesta. Načrt vsebuje tudi novo določilo, da so obsodbe z zaporom do 10 dni in denarne kazni do 1.000 Din takoj izvršne.

Gornja določila, je dejal poročevalec ob zaključku, so v nasprotju s temeljnimi načeli, na katerih mora stoneti vsaka pravna država. Tudi najhujšem zločinu je dovoljena obramba pred sodnikom in proti obsodbi more vsak obojenec, pa naj bo njegova krivda še tako dokazana, uporabiti pravne leke, ki so mu zajamčeni v vseh upravnih in kazenskih zakonih. Od tega osnovnega načela naj se sedaj ustvari izjemno stanje za trgovce, obrtnike in industrije. Dvomim, da se more na podlagi katerekoli zakona ukiniti najprimitivnejše pravico, ki jo ima vsak državljani, da se sme proti vsaki obožbi braniti in proti vsaki obsodbi eventualno tudi pritožiti. Za trgovca, obrtnika in industrije naj bi po načrtu novega zakona zadostovala ovadba občinskega organa, da se ga na licu mesta obsodi, da se mu zapleni in proda njegova lastnina ter njegov ime javno ožigosu, ne da bi imel niti pravico, da se proti temu brani in pritoži. Takša načela morajo kršiti sleherni čut pravčnosti in pomenijo pravo izjemno stanje in najtežje zapostavljanje celega gospodarskega staleža. Zato se taka določila ne bi smela uzakoniti.

Izvršilne uredbe k obrtnemu zakonu

Zbornični podpredsednik g. Engelbert Franchetti je poročal o predlogih za izvršilne uredbe k obrtnemu zakonu. Novi obrtni zakon, ki se je začel izvajati 9. marca vsebuje mnogo pooblastil ministrstva trgovine in industrije in banske uprave za izdajo izvršilnih uredd. Doslej so izšle uredbe o prisilnih združenjih o mojsrskih preizkušnjah, o pomočnikih izpitih, o ureditvi in vezanju tiskarskega obrta in pogrebnih zavodov na dovolilo. Ministrstvo je izdelalo že osnutke važnih uredd

tičočih se obrtništvu, tako ureddo o izpravevalnih komisijah za gradbene in elektrotehnične obrti in za vračunanje obiska strokovnih šol in tečajev v predpisano usposobljenostno dobo.

Zbornica je zavzela k osnutkom teh pravilnikov stališče in stavila konkretne predloge. Po-očevalec opozarja na nujno potrebo preureditve obrta brivcev, frizerjev, vularjev in manikerjev, dalje obrta pleskarjev, napisnih slikarjev, sobnih slikarjev, rokodelskih slikarjev, pozlačevalcev pohištva, ličilcev voz, fotografov, mesarjev, sedlarjev, voznihtapetnikov, izdelovalcev usnjene galanterije in knjigovozov. Nujno potrebna je tudi sprememba nanašajoča se na obrt trgovskih vrtnarjev, dalje uvrstitve izdelovalcev mlinov med rokodelske obrti in uvrstitve gradbene in elektrotehnične obrti med koncesionirane obrte. Glede olajšav za ženske obrte za naše kraje ne smemo prihajati v poštev izdelovalke ženskih klobukov ter šivilje ženskih in otroških oblek in perila.

Za odpiranje in zapiranje obratovalnic ob nedeljah je treba predpisati čim prej enotnost nedeljskega počitka, zlasti za one stroke, ki so na obnih zbiorh zavzele stališče za obligatornost počitka. V tem pogledu daje povod za predlog zlasti vprašanje nedeljskega počitka v brivskih delavnicah. Končno je poročevalec še omenil, da se bodo morale pomočniške preizkušnje vršiti redno in uspešno le, če bodo imele zadruge potrebna sredstva. Zato predlagaj, naj se dovolijo tudi za počitniške izpraševalne komisije izpitne takse.

O izvajanju predpisov o družbenem davku je poročal g. Sirc.

Socijalno zavarovanje obrtnikov

Zbornični član g. Josip Rebek je poročal o socijalnem zavarovanju obrtnikov. Med najvažnejše določbe novega zakona o obrtih spadajo gotovo določbe o socijalnem zavarovanju obrtnikov, ki so jih sprejeli zlasti slovenski obrtniki z velikim zadovoljenjem. Razdrapane povojne razmere občuti še posebno obrtniški stan in zato je razumljiva enodušna zahteva obrtnikov po obveznem socijalnem zavarovanju. Že smoterni državno-politični interesi narekujejo vsaki državi nujno dolžnost skrbeti za strokovni napredek in razvoj obrtniškega stanu kot važnega činitelja v gospodarstvu in številnega srednjega sloja v socijalnem in kulturnem življenju. Še v večji meri kakor drugim je treba temu stanu zagotoviti obstoj.

Novi zakon o obrtih pooblašča ministra za trgovino in industrijo, da izda ureddo o organizaciji, načinu in pogojih zavarovanja članov združb zoper bolezen, za onemoglost, starost, smrt in zoper nezgode. Ko se ta uredda razglasi, morajo združbe izvesti zavarovanje. Zavarovanje se izvde za področje ene ali več banovin. In potem morajo vsi rokodelci dotične banovine plačevati zavarovalni prispevek. Za zavarovanje se sme ustanoviti skupen sklad ali v okviru obstoječih zavodov ali kreditnih ustanov za področje ene ali več banovin. Zakon določa torej zgolj obveznost zavarovanja, doličitev organizacije, načina in pogojev, zavarovanja pa prepušča posebni ureddi, ki mora iziti v dveh letih po razglasitvi zakona, torej najkasneje do 9. novembra 1934. Zavarovanje bo obvezno za vse obrtnike brez izjeme.

Kar se tiče organizacije same, misli poročevalec, da govori v imenu vseh, ako že danes odločno zahteva, da mora biti obrtniško zavarovanje popolnoma ločeno od delavskega. Na jasnem si je že tudi, da naj se zgradi na teritoriju naše banovine samostojna zavarovalna organizacija. Naša banovina nudi i po številu obrtništvu i po svoji teritorialni zaokroženosti v vsakem pogledu zadostno bazo, na kateri se bo mogla zgraditi samostojna organizacija obrtniških mojstrov, ki bo mogla prav dobro uspevati, zlasti če jo zgradimo skupno s trgovci. Težje bo odločiti glede drugih vprašanj, o katerih si pa bodo morali biti obrtniki na jasnem tudi še predno se začne sestavljati uredda, da jih dogodki ne prehitijo.

Sledilo je poročilo g. Čeha o trgovcih in novih trošarinskih predpisih.

Huda kriza premogovne industrije

O hudi krizi v premogovni industriji je podal zanimivo poročilo generalni ravnatelj TPD g. Skubec.

Vloga in vpliv premogovne industrije naše banovine na celokupno gospodarstvo je izredno velik. Baš ta industrija preživlja sedaj težko krizo. Radi nazadovanja produkcije trpijo ne samo podjetja in delavstvo, temveč celokupna obrt, trgovina, denarni zavodi in finance.

Predavatelj je navedel nato najvažnejše vzroke nazadovanja premogovne produkcije. Se l. 1929. je dala Slovenija 40 odstotkov celokupne produkcije premoga v Jugoslaviji, l. 1931. pa le še 31 odstotkov. V približno enakem razmerju so se znižale državne dobave iz naših rudnikov in znašajo za 440.000 ton manj kot l. 1929.

Resolucija.

Predlagal je, da se v svrhu izboljšanja stanja dostavi na vsa kompetentna mesta naslednja resolucija:

Z ozirom na občutno in stalno nazadovanje premogovne proizvodnje dravske banovine, s katerim niso težko prizadeta samo premogovna podjetja in rudarsko delavstvo, temveč vsa ostala industrija, obrt, trgovina, denarni zavodi in javne finance.

Z ozirom na dejstvo, da padanje proizvodnje ni samo posledica zmanjšane porabe premoga in vsled gospodarske krize, temveč je povečano vsled tarifne politike državnih železnic, pretirane obremenitve z javnimi in socialnimi dajatvami, nevarnega uroza inozemskega premoga in drugih posebnih sredstev, končno pa zlasti in vsled neopravičenega privilegiranja državnih rudnikov in zastopljanja premogovnih podjetij banovine pri javnih dobah predvsem železniških.

Zbornica za TOI apelira v interesu celokupnega gospodarstva banovine na vse njene gospodarske in politične predstavnike, da z aktivnim vplivom podpro zahtevno premogovne industrije z enakopravnim in pravičnim upoštevanjem.

Samostojni predlogi

Decentralizacija delavskega zavarovanja

Zbornični podpredsednik g. Engelbert Franchetti je stavil samostojen predlog glede decentralizacije delavskega zavarovanja. Njegov predlog se glasi:

Vse naše gospodarske organizacije in korporacije zahtevajo že leta decentralizacijo delavskega zavarovanja. Ta zahteva se ponavlja že od prvih začetkov izvajanja delavskega zavarovanja. Ko je že prva praksa pokazala, da do skrajnosti izveden centralizem v organizaciji tega zavarovanja, ni koristen niti interesen, niti zavarovanju samemu. Enotna organizacija, ki obsega vso državo, je postala vse prekomplikirana, preokorna in skrajno birokratična. Taka organizacija je ubila tudi vsak interes nas vseh na usodi zavarovanja in če danes čujemo pritožbe proti zavarovanju, so to pritožbe ne proti zavarovanju samemu, ampak proti načinu, kako se izvaja. Brez vsakih pomislekov smem trditi, da v naših vrstah ni načelnih nasprotikov socijalnega zavarovanja. Vsi smo prepričani o porebi socijalnega zavarovanja, ki naj zagotovi našim delavcem eksistenco v primerih nezgod in ki naj obolelim delavcem nudi pomoč, da se zdravi vrnejo na svoje delo. Prav gotovo ni med nami, tudi če so socijalna bremena visoka in ogrožajo danes celo eksistenco mnogih obrtnikov, nobena, ki bi zahteval demontažo zavarovanja. Vse pritožbe gredo le za tem, da se uprava zavarovanja decentralizira po načelih popolne stvarne in teritorialne avtonomije po banovinah. Z izvedbo zahtevne decentralizacije bo postala vsa uprava zavarovanja mnogo enostavnejša, bolj gibčna in se bo dala mnogo bolj prilagoditi potrebam zavarovanja in željam interesentov. Da bo taka uprava tudi mnogo cenejša, o tem ni dvoma. Naša banovina nudi zadostno bazo, na kateri bi moglo zavarovanje s samostojnim nosilcem vseh panog zavarovanja dobro uspevati. Tudi v drugih banovinah ne bi bilo v tem oziru nobenih težav. Pa če bi se smatralo za potrebno in koristno, bi se moglo v te svrhe združiti dve ali več banovin v eno zavarovalno enoto. Taka organizacija zavarovanja bi omogočila večji kontakt z interesi, vzbudila bi večje zanimanje za zavarovanje in s tem bi se zavarovanje samo tudi populariziralo. Prav ta odvijitev uprave zavarovanja od interesentov skotuje v največji meri zavarovanju samemu. Lokalnim faktorjem je treba prepuščati pri socijalnem zavarovanju najširšo pravico samoodločevanja, pravico iniciativnosti in najširšo možnost udeleževanja. Omogočiti jim je neposreden vpliv na upravo in prepuščati, da sami odločajo o prispevkih in o načinu uporabe prispevkov. Le s pritegnitvijo lokalnih faktorjev k sodelovanju se bo prenesla odgovornost za usodo zavarovanja na interese same in s tem se bo vzbudil tudi interes in ljubezen do zavarovanja.

Naše korporacije in organizacije pošiljajo od svojih sestankov in shodov konstantno resolucije, v katerih se poudarja gornja utemeljena zahteva, pa je po mojem mnenju prav sedaj, ko vodi resor ministrstva za socijalno politiko naš rojak g. minister Ivan Pucelj ugodna prilika, da se pošlje z naše plenarne seje g. ministru ponovno spomenica s predlogom, da se čimprej izvede reorganizacija zavarovanja po načelih najširše avtonomije po banovinah.

Predsednik Zveze gostilničarskih združb g. Kavčič je stavil več predlogov glede takozvanega točenja vina pod vejo in glede novih trošarinskih predpisov. Predsednik g. Jelačin je k obema predlogoma predlagal, da zbornica skliče posebno konferenco, ki bo proučila vprašanje socijalnega zavarovanja in predlagala ministru za socijalno politiko, da se decentralizira socijalno zavarovanje. Slovenija plača nad 100 milijonov Din letno za socijalne dajatve, plača jih sicer voljno, toda ne gre, da bi mi krili pramnjakljaj socijalnega zavarovanja v drugih banovinah.

Naše korporacije in organizacije pošiljajo od svojih sestankov in shodov konstantno resolucije, v katerih se poudarja gornja utemeljena zahteva, pa je po mojem mnenju prav sedaj, ko vodi resor ministrstva za socijalno politiko naš rojak g. minister Ivan Pucelj ugodna prilika, da se pošlje z naše plenarne seje g. ministru ponovno spomenica s predlogom, da se čimprej izvede reorganizacija zavarovanja po načelih najširše avtonomije po banovinah.

Predsednik Zveze gostilničarskih združb g. Kavčič je stavil več predlogov glede takozvanega točenja vina pod vejo in glede novih trošarinskih predpisov.

Predsednik g. Jelačin je k obema predlogoma predlagal, da zbornica skliče posebno konferenco, ki bo proučila vprašanje socijalnega zavarovanja in predlagala ministru za socijalno politiko, da se decentralizira socijalno zavarovanje. Slovenija plača nad 100 milijonov Din letno za socijalne dajatve, plača jih sicer voljno, toda ne gre, da bi mi krili pramnjakljaj socijalnega zavarovanja v drugih banovinah.

Elektrifikacija dravske banovine

Zbornični član g. Josip Rebek je stavil samostojen predlog glede elektrifikacije dravske banovine, glaseč se:

V zadnjem času je stopil v resno razpravo problem elektrifikacije dravske banovine. Mi vsi se dobro zavedamo važnosti tega vprašanja, kajti od dobre njegove rešitve je odvisen ves gospodarski napredek naše obrti in industrije. Vse se tudi razna pogajanja med banovino in prizadetimi občinami, ki proizvajajo večjo množino električne struje. Čujejo se tudi glasovi, kdo naj izvede širokopotezno načrte elektrifikacije naše dežele, ki je na svojih vodnih silah in svojem prirodnem bogastvu 'premoga toliko bogata. V osredje stopa odločitev ali naj izvede to banovina ali privatni kapital?

V kolikor bolj bi bilo želeli, da se tega problema loti banovina, smatram, da je baš sedaj resen čas, da se to vprašanje čimprej razčisti. V sled tega je tudi sodelovanje naše zbornice velike važnosti, osobito na pospeševanje in razvoj naše obrtnosti. V tem primeru si dovoljujem tudi staviti nastopni samostojni predlog: Visoka zbornica skleni, da se posveti temu vprašanju največja važnost in pomostnost ter naj se izposluje pri merodajnih činiteljih, da dobi tudi Zavod PO pri Zbornici TOI svoje zastopstvo v odboru, pri katerem se razpravlja o elektrifikaciji dravske banovine.

Prepoved izvrševanja del za javnost po kaznilnicah

Zbornični član g. Josip Rebek je stavil samostojen predlog glede prepovedi izvrševanja del za javnost po državnih kaznilnicah in pri privatnih zavodih. Predlog se glasi: Visoka zbornica! Kal velike gospodarske depresije našega obrtništvu leži v preobširnem šušmarstvu in fušmarstvu. Dobili smo novi zakon o obrtih, ki s svojimi doličili opredeljuje upravičenost obratovanja in ima tudi ostre kazni za šušmarstvo. Obrtništvu se zaveda važnosti teh doličil in pomena zakona kot takega ter pričakuje, da bodo merodajne oblasti v vsakem oziru postopale točno po zakonu, ki ni morda postopale, da se samo obrtniki ravna po njem, temveč veljajo določila zakona tudi za vse, ki vrše prestopke, a niso obrtniki.

Poleg mnogo številnih privatnih šušmar-

jev smo pa v poslednji dobi ugotovili tudi šušmarstvo državne kaznilnice in pri privatnih učnih zavodov.

Ljubljanska kaznilnica ima za svojo potrebo urejene obrtne delavnice, krojaške, čevljarke, ključavničarske in mizarske stroke. Da celo tovarna mešlja je ustanovljena v njenem poslopiu.

Nimamo prav nič proti temu, če vrši v teh delavnicah rokodelska dela za svoje potrebe, saj ji celo novi zakon o obrtih to točno dovoljuje v členu 1. točka 8. Da pa se vrše razna dela kazničencev pri privatnikih, teza pa zakon nikler ne dopušča.

Imamo mnogo dokazov na razpolago, kjer se je ugotovilo, da delo vrši kaznilnica po kazničilih. Celotno daleč si uprava dovoljuje, da prevzema rokodelska dela na celih stavbah, kot je primer pri novi zgradbi vile univ. docenta in ing. Crlomila Nacodeta v Ljubljani.

Pri tej vili so kazničniki izvršili vsa ključavničarska in soboslikarska dela. Za ostale rokodelske stroke je pa tudi to javno šušmarstvo tako razpaseno, da se upravičeno dviga nevolja in obup poštenega rokodelca. Slične primere imamo ugotovljene pri zavodu na Rakovniku poleg Ljubljane.

Obrtnik kot davkoplačevalec vsled tega upravičeno zahteva, da se taki kršitvi zakonskih doličil naredi energičen konec, kršitvi pa po zakonu kaznujejo.

Visoki zbornici

predlagam.

da skleni podizeti vse korake pri obrtni oblasti in upravnih kaznilnicah ter zavoda na Rakovniku, da se izvrševanje javnih rokodelskih del po kaznilnicah in pri privatnih učnih zavodih prepove in zabrani ter popolnoma ukine.

Pobijanje šušmarstva

Nujni predlog obrtnega odseka glede pobijanja šušmarstva (poročevalec zbornični član Ivan Vrečar). Nelegalno obrtovanje, ki dela osobito malemu obrtništvu ogromno škodo, se kljub vsem odredbam, ki jih je izdala na intervencijo zbornice in obrtniških organizacij kr. banska uprava, noče omejiti. Eden glavnih vzrokov temu je, da se razlagajo šušmarjem vse preizkušnje globe, ali pa se po kratkem zaslišanju ovadence in ugotovitvah po orožništvu prerado vpostevajo izgovori na socijalno in gospodarsko slab položaj šušmarja. Da se nelegalno obrtovanje omeji predlagam: zbornica naj pokrene potrebne korake, da kr. banska uprava izda vsem podrejenim obrtnim oblastvom nalog, da naj pri zasledovanju šušmarstva postopajo čim strožje in osebno nalagajo znatne kazni, zvezane redno tudi z odvzemom orožja ovadence.

G. Zadravec je stavil predlog glede izterjatve davčnih zaostankov, glede uvrstitve obrtnikov v drugo skupino, glede novih železniških tarif in da se zopet uvede ukinitvi vagon III. razreda na progi Pragerško-Kotoriba.

Nato je stavil inž. Joško Kobi štiri predloge, med drugim glede razdelitve produkcije lesne industrije itd.

Po sprejetju se cele vrste samostojnih predlogov je predsednik g. Jelačin ob 12.30 zaključil sejo.

Škof dr. Rožman v Beogradu

Beograd, 9. junija. p. V Beograd sta prispejala ljubljanski knezožof dr. Gregor Rožman in sarajevski nadškof dr. Šarić. Papeški nuncij msgr. Pelegrineti jima je dal na razpolago svoj osebni avto. Cerkevna dostojanstvenika sta posetila ministrskega predsednika dr. Marinkovića in pravosodnega ministra Sršića.

Beležnica

Koledar.

Danes: Četrtek, 9. junija katoličani: Pri-moži in Felčijan Ruemir, pravoslavni: 27. maja.

Današnje prireditve.

Kino Matica: Sanghaj ekspres.

Kino Ideal: Zaprto.

Dežurne lekarne.

Danes: Bahovec, Kongresni trg 12. Ustar, Sv. Petra cesta 78. Hočevar, Ljubljana VII. Celovška cesta 34.

Narodno gledališče

OPERA

Dnevne vesti

— Zveza županov. Zveza županov slovenskih mest in trgov obstaja že nekaj let in tudi Sadez gradova je bil ustanovljen še v zadnjem času. Ali naši župani so se začeli organizirati že 8. decembra 1882. Datum spada v zgodovino! Tistega dne so se namreč sešli v Kmetijski posojilnici ljubljanske okolice župan vodmatki M. Baydek, župan viški T. Ločnikar in župan spodnjeišenki Janez Knez in sklenili, da ustanove za ljubljanski okraj Zvezo županov s predsednikom in 8 odborniki župani. Dne 7. januarja 1883 je bil ustanovni občni zbor županov. Tako imata današnja Zveza županov in Savez gradova že 50 let starega prednika. Morda tega niti ne veste. Zato smo to zgodovinsko drobtino zabeležili.

— Jugoslovanski učiteljski in učeniški na Češkoslovaškem. Predzletnih svedčanstev srednješolske mladine v Pragi se udeležijo tudi učiteljski in učeniški iz Skopja. 100 skopjskih učiteljskih in učeniških odpotuje z 10 profesorji v Prago, kjer nastopijo 19. t. m. Na Češkoslovaškem ostanejo od 13. do 25. t. m. in ogledajo si poleg Prage še druga večja mesta. V čeških Budějovicah, kjer stopijo na češkoslovaška tla, jim priredijo učiteljske in češkoslovaško-jugoslovanske ligo v ponedeljek 13. t. m. pozdravni večer.

— Razpisana zdravniška služba. Pri državnem zdravilišču za tuberkulozo v Topolnici je razpisana služba zdravstvenega pripravnika. Prosnje je treba vložiti neposredno na ministrstvo za socialno in narodno zdravje, sanitetni oddelek do 15. t. m.

— Nalezljive bolezni v dravski banovini. Od 22. do 31. maja je bilo v dravski banovini 76 primerov škrlatine (umrla 2), 5 tifuznih (umrl 1), 363 ošpic, 74 davice (umrl 3), 57 duševnega kašlja, 25 šena (umrl 1), po 2 stekline, otročje vročice in rdečice, 3 krčevite odrenenosti, in 1 nalezljivega vnetja možganov.

— Razpust društva. Katoliško bralno in izobraževalno društvo v Zetalah je razpuščeno, ker nima pogojev za pravni obstoj. — Nova lekarna na Jesenicah. Mag. pharm. Jože Zabkar, zakupnik lekarnarjeve dediščine na Jesenicah je pokrenil ustanovitve nove javne lekarnarje na Jesenicah. Morebitne uklope je treba vložiti pri banki upravi v 15 dneh.

— Dražba lova. Lov občin Lužarje se bo oddajal v zakup za pet let na javni dražbi 24. t. m. pri sreskem načelniku v Kočevju. — Prepoved zahanjanje v krme. Okrajno sodišče v Prevaljah je prepovedalo brezposelnemu delavcu Andreju Putgarju zahanjanje v krme za dve leti.

— Iz »Službenega listca«. »Službeni list« Kr. banke uprave dravske banovine št. 45 z dne 8. t. m. objavlja izpremembe in dopolnitve v taksem in pristojniškem obrazcu za pravila združbe trgovcev (obrnitkov), razglas o oprostitvi ljudskega dela in odkupnine za nadzorne ceste in 7. oblik banke uprave o polniranju občinskih trošarin za leto 1932.

— Novo mesto — dolenski metropola očistena! Tako se glasi brzojavka z dne 13. oktobra 1882 »Slov. Narod« iz Rudolfovca. Dopolni pa poroča 19. oktobra: »Pretečeno soboto praznovali smo osvobodjenje narodnega meštinstva od nemškega mestnega zastopa in od politično okužene stranke. Narodna stranka je zmagala v vseh treh razredih, izmislila eno glavo v 1. razredu.« — Ljubljanski Sokol je brzojavil notariju dr. Alb. Pozniku v Novo mesto: »Kakor skala v boju stali ste, vrli naš dolenski rod! Častno hujci dokazali, da Slovenec je gospod.« — Sokolovska ljubljanska pa: »Sledili ste bili Ljubljani vrli Novomeščani.« — Tako je padel novomeški purgelnast Lehmann, in slovenska večina je izvolila župana Kmetiča, ki je takoj uvedel slovensko uradovanje.

— Vrhnika — nemursko gnezdo je bila še pred 50 leti. Ali 12. decembra 1882 so pri volitvah v obč. zastop zmagali narodnjaki v vseh treh razredih tako temeljito, da niso nemurki rešili niti enega odbornika. Tega dne je stopila Vrhnika v prvo mesto narodnih mest in trgov. Do tega časa je bila Vrhnika nemursko gnezdo najgrš vrste; le par odbornikov so imeli Slovenci v občinskem zastopu. Ali Vrhničani so si ustanovili čitalnico in Posojilnico in naglo so zbudili voljo k narodni zavesti. Niti niso jadrkavali nad nasilvom nemurcev in njih kolovodje Korla Obreze, nego so delali, neumorno agitirali in zbujaali ljudstvo iz nacionalnega spanja. Tako bo letos v decembru jubilej 50 let, odkar je Vrhnika zopet naša, slovenska.

— Vodnik sto izletov po Gorenjskem. Dolenjskem in Notranjskem se dobi odšel po znižani ceni za Din 40.— pri avtorju: R. Badjura, Ljubljana, Knafličeva št. 9-I kakor tudi po knjigarnah.

— Odprte planinske kočice. SPD sporoča, da so odprte in oskrbovane sledeče kočice in domovi: V Triglavskem pogorju: Aljažev dom v Vratih je stalno odprt in oskrbovan. V Karavankah: Spodnja in Kadilnikova kočica na Golici, Valvazorjeva kočica pod Stolom. Preternova kočica na Stolu in Dom na Kofcah so stalno odprti in oskrbovani. V Kamniških planinah: Dom v Kamniški bistrici. Koča na Veliki planini in Dom na Kravcu so stalno odprti in oskrbovani. Čojzova kočica na Korškem sedlu in kočica na Kamniškem sedlu bosta od 18. junija dalje odprti in oskrbovani. Orožnova in Malnarjeva kočica na Črni prsti bosta stalno odprti in oskrbovani od 11. t. m. dalje. Erjavčeva kočica na Vršču se odpre le, če je javljen poset, zato naj se turisti zglašajo prej pri odborniki Julki Pečarjevi v Kranjski gori. Novozgrajena kočica na Ljubniku pri Skofljici je stalno odprta in oskrbovana. Vilfanova kočica na Begunjski je stalno odprta in oskrbovana. Nadalje sporočamo, da so odprte in oskrbovane vse leto: novozgrajena postojanka na Sv. Gori, kočica na Sv. Planini, novozgrajeni dom na Mrzlici, vse kočice na Pohorju, Celjska kočica

naid Celjem, Piskernikova in Tilerjeva kočica v Logarski dolini, Mozirski kočica na Mozirski planini. Kocbekov dom na Koroski je odprt in oskrbovan. Oskrbovan. Odprta in oskrbovana je restavracija na Boču.

— Borzno rassodišče v Ljubljani. Z ozirom na sodne počitnice se v času od 15. junija do 25. avgusta pri borznem rassodišču ne bodo vršile ustne razprave, pač pa se bodo sprejemale tožbe.

— Angleška mornarica v Crikvenici. Prihodnji mesec poseti Crikvenico del angleške sredozemske vojne mornarice, in sicer 1 dreadnought, 4 rušilci, 1 pomožni ter 1 izvidniški brod. V Selce pa pride 1 bojna križarka, 4 rušilci in 1 reparaturni brod. Angleške bojne ladje ostanejo v naših vodah 20 dni. Angleških mornarjev se najbolj vesele gostilničarji in kavarnarji, ki bodo dobro sprejemali tožbe.

— Tyrševa ulica v Osijeku. Na predlog osiškanskega Sokola je osiška občina preimenovala dosedanje Nobilovo ulico v Tyrševo, kar je banska uprava potrdila.

— Lepo vreme v Dalmaciji. V Dalmaciji imajo zadnje dni lepo vreme in tujski promet je oživel. Danes je prispelo iz Münchena 25 letoviščarjev, ki si hočejo ogledati vso Italijo.

— Grenčica »Franz-Josef« odpravi nerazpoložnost železoda, utrujenost in postrast.

„GRUKIN“

sredstvo za konzerviranje sadja in zelenjave — se dobi v vseh trgovinah z mešanim blagom.

— Društvo za ureditev podzemskih jam v Ponovi vasi pri Grosupljem priredi v nedeljo 12. junija ob 8. uri popoldne na vrtu g. Josipa Permeta v Ponovi vasi igro »Stari Ilirij«. Kdor se hoče dobro zabavati, naj pride v Ponovo vas!

— Dobave. Strojni oddelek direktije držanih železnic v Ljubljani sprejema do 18. t. m. ponudbe glede dobave 200 kg prediva, 40 kg motvoza, 250 kg trne vrvice, 1200 ročajev za kladiva, 200 komadov toporišče za krampe in sekire in 1500 komadov brezovih metel. Prosnje so na vpogled pri istem oddelku. Direktija državnega rudnika sprejema do 13. t. m. ponudbe glede dobave železa.

— Vreme. Vremenarji so se nas nepričakovano usmili in danes nam izjemoma obeta večina jasno in lepo vreme. Včeraj je bilo skoraj še po vseh krajih naše države oblačno in deževno. Najvišja temperatura je znašala v Skoplju 31, v Splitu 27, v Sarajevu 24, v Beogradu 21, v Zagrebu 20, v Mariboru 16,7, v Ljubljani 14,8. Davi je kazal barometer v Ljubljani 767,3, temperatura je znašala 14,8.

— Obup nad življenjem. V torek zvečer je obupala nad življenjem neka Ljubljanka, ki se je bila zastrupila z lizolom in umrla, davi je pa bolnici podlegla zastrupljenja 19letna posestnikova hčerka Marija Kodra iz Imovce, občina Prevorje pri Kamniku. Dekle je včeraj jutraj doma pila octovo kislino in so jo našli že nezvestno. Prepričali so jo takoj v bolnico, kjer so ji zdravniki izprali želodec in se na vse načine trudili, da ji rešijo življenje, pa je bil ves njihov napor zaman. Po hudih mukah je davi Marija umrla. Kaj je gnalo dekle v smrt, ni znano. Njen oče pravi, da je bila že od božiča zelo potrtja. Vse kaže, da gre za nesrečno ljubezno.

Znižali smo cene vsem oblačilom. — Oglejte si zalogo!

J. MAČEK,

Ljubljana, Aleksandrova 12

— Potnika brez karte vrgli v morje. Te dni je krenil iz nekega našega pristanišča grški tovorni parnik »Saphor«. Ko je plul ob obali Alžira, je posadka opazila pod krovom potnika brez voznega listka. Mornarji so ga zgrabili in vrgli v morje. K sreči ga je opazil duvaj več mil oddaljenega morskega svetilnika, ki mu je prišel na pomoč z motornim čolnom in ga rešil smrti. Potnik se piše Gjorgje Manaković.

— Tragedija mladih zaljublencev. V sremski vasi Marakidju se je odigrala v torek pretresljiva ljubljana tragedija. Janoš Feldež je našel zvečer obeh enega svojega 20letnega sina-edina Ignjata. Ker fant ni zapustil nobenega pisma in ker je živel v dobrih razmerah, ni nihče vedel, kaj ga je gnalo v smrt. Opolnoči so pa našli roditelji Marice Bolin svojo 19letno hčerko na podstrešju onesveščeno. Zdravnik je ugotovil, da se je zastrupila in sicer istočasno, ko se je njen fant obesil. Imela sta se rada in ker sta bila prepričana, da jima roditelji ne bodo dovolili poročiti se, sta si končala življenje.

— Senzacionalna aretacija. V Bielovaru so orožniki aretirali nevarnega vlomilca 23 letnega trgovskega pomočnika Antona Petroviča, ki je med drugim vlomil tudi v davčni urad, kjer je s svojimi palčasti umoril vratarja Janka Huneta. Petrovič je bil že opetovano obsojen.

— Nesreča. Milan Bizovek, posestnikov sin iz Švirja, je včeraj doma pred hišo streljal vrabce. Naboj pa je udaril nazaj in mu resno poškodoval desno oko. Fanta so morali prepeljati v bolnico.

— Strašna smrt na električni žici. V subotiskem predmestju Aleksandrovo se je pripetila v ponedeljek zvečer težka nesreča. Pred neko gostilno je bilo zbranih več fantov, med njimi tudi sin bogatega kmeta Anton Gjuršević. Fantje so delali rame akrobacije. Gjuršević je pa hotel vse prekositi in splezal je na brzojavni drog. Z vrha je veselo pozdravljaval tovariške, potem se je pa prijel z levico za električno žico. V naslednjem hipu je bolesto krknul in drgetal nekaj minut, potem je

pa padel mrtev na tla. Levo roko je imel vso obgano.

Pri leutovosti črevesja, bolezi jeter in žolča, odebalelosti in protinu, katarju želodca in črevesja, obolenjih danke, odpravi naravna »Franz-Josefov« grenčica zastajanje v trebušnih organih hitro in brez bolečin. Dolgoletne izkušnje po bolnišnicah uče, da uravna »Franz-Josefov« voda izborno delovanje črevesja. »Franz-Josefov« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Iz Ljubljane

— Iz Sokolke župa Ljubljana. Dne 9. in 10. junija bo priredila mestna občina ljubljanska svečano proslavo 50 letnice prvega slovenskega župana v Ljubljani, ki je bil naš odlični, sedaj siloviti član naše velike organizacije in soustanovitelj »Južnega Sokola«, brat Peter Grasselli. V ta namen bo prirejena na predvečer v četrtek 9. t. m. bratu Grasseliju pred stanovanjem na Mestnem trgu v Ljubljani podoknica. Naslednji dan v petek 10. t. m. pa bo simfonični koncert Glasbene Matice v Unionu, posvečen slavljencu. Vabimo članstvo ljubljane in okolice, da se udeležijo obseh prireditve v čim večjem številu, da se ob tej priliki tudi Sokolstvo pokloni svojemu najstarejšemu pripadniku in soustanovitelju br. Petru Grasseliju. Zdravo! župna urrava.

— Iz Podoknica bivšemu ljubljanskemu županu g. Petru Grasseliju. Ljubljanska društva prirede drevi pred stanovanjem bivšega ljubljanskega župana, g. Petra Grasselija, ki je bil pred 50 leti izvoljen kot prvi župan slovenske župe ljubljanskega občinskega sveta, podoknica. Društva se zbirajo ob 8. pred Mestnim domom nakar odkorakajo z gozbo na čeu preko Zmajskega mostu po Sv. Petra c. Wolfovi ulici, Vegovi ulici, Čojzovi cesti, po Starem trgu na Mestni trg. Pred stanovanjem zapoje moški zbor Hubadove pevke župe podoknica, nato gre sprejeli pred Mestni dom, kjer se razide. Ljubljansko občinstvo vabimo, da prisostvuje podoknici, ki bo nekako ob trideset na 9.

— Iz 75letnice mestne trnovske cerkve. Trnovska cerkev Janeza Krstnika je bila blagoslovljena 7. junija 1857. l. po kneznadskofu Antonu Alojziju Wolfu, založniku prvega velikega nemškega in slovenskega slovarja v dveh debelih knjigah, ki jih je uredil l. 1860. M. Cigale. Pred 50 leti so v Trnovem in Krakovem slovesno praznovali 25 letnico te cerkve. Vse predmestje je bilo v narodnih trobojnicah, postavljeni so bili slavaloki, a z zvonicov so visele narodne in cesarske zastave. Priglasila sta pisatelja Luka Jeran in državni poslanec Klun, slovesno mašo pa je služil prot. Urh.

— Iz Papež v Ljubljani. Dne 16. marca 1882 je minilo 100 let, odkar je naša Ljubljana videla prvič in zadnjič papeža. Letos marca meseca je torej minilo 150 let, odkar je dospel papež Pij VI. na svojem potovanju na Dunaj v naše mesto in je tukaj dne 16. marca 1782 prenočil. Potoval je preko Gorice (14. marca) v Ljubljano (16. marca), odtod v Gradec (19. in je dospel 22. marca na Dunaj, kjer je ostal do 22. aprila. Nato se je preko Münchena in Tirolske vrnil v Rim. Tedanji ljubljanski škof je bil grof Herberstein in baje somišljenik Jožeta II. (Tako je poročal »Slov. Narod« 16. marca 1882.)

— Iz Češka vas za tivolskim gradom. Ker nameravajo vprijeti opero »Prodano nevesto« na prostem, grade na otroškem igrišču za tivolskim gradom češko vas, kar se sicer zdaj še ne obituje. Vreme se nikakor ne more ustaliti ter ovira vsako delo na prostem. Doselej so zgradili le ob vznožju hriba, ki se spušta pri omenjenem igrišču amfiteatralno ter tvori kotlinico — postopne terase, nekakšne stopnice, ki so namenjene za stojšča. Vasi same pa še niso začeli graditi. Delo bi moralo biti končano vsaj do nedelje, da bi bila predstava še na vselejmski dan, odloča pa vreme.

— Iz Godba Sokola I. Zbor kompletne plahne godbe danes ob pol 20. na Taboru zaradi sodelovanja pri sprejedu in proslavi 50 letnice slovenskega županovanja v Ljubljani. V cirklu, vsi točni! Kapelnik.

— Iz Jakčev večer pri Mikliču. Jutri v petek 10. junija se bo vršil pri Mikliču Jakčev večer. Večer bo zanimiv zaradi tega, ker bo brai Jakac več najbolj zanimivih odlomkov iz svoje knjige »Amerika«, ki v kratkem izide, potem pa zaradi tega, ker bo ob tej priliki predvajal svoj originalni film s svojega dveletnega potovanja po ameriških deželah: »Newyork-Niagara«. Odlomki kakor tudi film so tako napeti, da bo nedvomno vsakdo prišel na svoj račun. Po tem oficijelnem delu bo zabava. Ker se iz Jakčevim večerom zaključijo družabni sestanki »Krke« za to sezono, je pričakovati velike udeležbe. Začetek ob 8. zvečer. Vstop je vsakomur prost, na kar še posebej opozarjamo.

— Iz Zaprisega vojaških obveznikov bo v nedeljo, dne 12. t. m. ob 9. uri v Mestnem domu na Krekovem trgu štev. 2-I. Obvezniki rojstnih letnikov 1882 do 1906, ki doslej še niso bili vojaško zapriseženi, naj se nemudoma zgledajo v mestnem vojaškem uradu na Ambrozevem trgu štev. 7-I. (soba 4), kjer prejmejo nadaljnja navodila.

— Iz Pregled državne obleke častnikov v rezervi bo v nedeljo, dne 12. t. m. ob 9. uri v dvorani Mestnega doma na Krekovem trgu štev. 2-I. Vsi v Ljubljani bivajoči častniki v rezervi, ki so prejeli svojo obleko od države, morajo isto osebo predložiti naborni komisiji v pregled.

— Iz Načelstvo zadruge »Dom učiteljice« vabi učiteljice vseh kategorij na sestanek, ki se bo vršil v nedeljo, 12. t. m. ob 10. dop. v šentjakovski šoli v Lj., kjer bo predavala g. prof. Mohorič-Premurjeva o aktualni temi: »Žena v javnem življenju«.

— Iz Samo dva dinarja za otroka stane vstopnina za lutkovno predstavo Atene, ki se vrši vsako popoldne ob 17. uri v Jakopičevem paviljonu do 13. t. m. Danes se

uprizori nova igra: Gaspertek, dvorni zdravnik.

— Iz Sokolke društvo Ljubljana IV ima v nedeljo, 19. t. m. ob 16. uri svoj drugi javni nastop na voj. strelišču ob Dolenjski cesti. Vabimo vsa bratska društva in sokolstvu naklonjeno občinstvo, da posetijo to prireditve.

— Iz Kupujte, dokler je še čas, srečke Kola jugoslovenskih sester v Ljubljani, ker javno žrebanje efektne loterije se vrši nepreklicno v nedeljo, dne 12. t. m. ob 15. uri v dvorani Delavske zbornice. Krasi dobitek so razstavljeni v trgovinah: pri Mayerju v Stritarjevi ulici, pri Brezniku na Aleksandrovi cesti in pri Tičarju v Selenburgovi ulici. Lista izžrebanih števil bo natančno objavljena; prav tako kraj, kjer se bodo dobili dobinki.

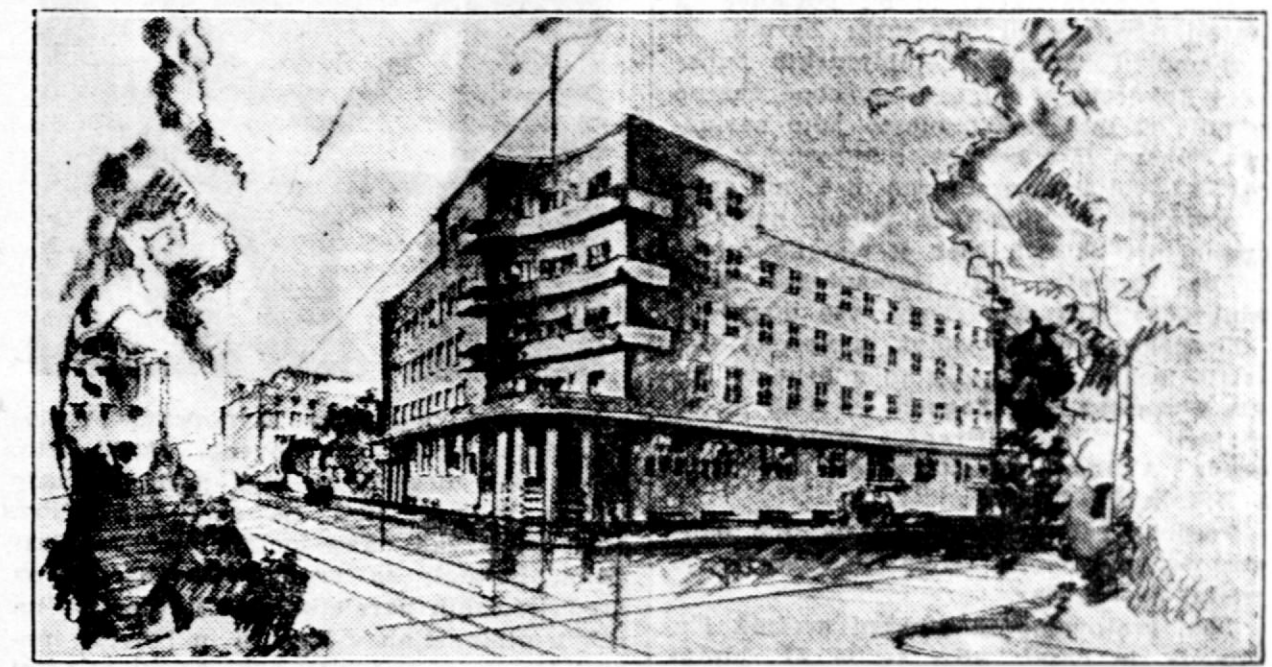
— Iz Jugoslovanske akademski klub krajevne Jugoslavije — sekcija Ljubljana. Pozivamo vse one člane, ki še niso poravnali članarine za letni semester v iznosu 40 Din in vse one člane, ki so se vpisali pri razpisem se suspendiranim odboru ter

Ljubljana dobi Delavski dom

Dela se razpišejo še ta mesec — Stavba z opremo vred bo stala 4 milijone

Ljubljana, 9. junija. Na križišču Bleiweisove in Gosposvetske ceste gradi mestna občina ljubljanska Delavski dom, kjer bodo na razpolago stanovanjski prostori za samske delavce in delavke, azil za potujoče delavstvo, vaješki dom, prostori za Borzo dela in javno kuhinjo. Načrti za Delavski dom so detajlno izdelani, krediti odobreni, tako da se dela še ta mesec razpišejo.

Z zgraditvijo Delavskega doma izvrši

mestna občina veliko socialno-kulturno delo. V Delavskem domu bodo zatočišče socialne ustanove, katerih ljubljana pogreša. — Če jih pa že ima, so pa v prostorih, kjer je vsak razvoj in napredek nemogoč. In kar je najvažnejše: Delavski dom bo važen faktor pri vzgoji in splošnem kulturnem podvigu delavstva, obenem bo pa rešil stanovanjsko vprašanje vsaj za del onih, ki so danes delansko brez doma.

V prvem in drugem nadstropju Delavskega doma bodo prenočišča za stalno v Ljubljani zaposleno delavstvo: V prvem nadstropju ženski in v drugem nadstropju moški oddelki, oba z ločenimi vhodi in stopnišči, eden iz Gosposvetske ceste, drugi iz Bleiweisove ceste. Na razpolago bo v vsakem oddelku po 43 postelj razmeščenih po sobicah z eno, dve, tri in pet posteli. Najemnina za eno sobico bi znašala 130 Din na mesec, ko je v tej svoti predvidena že odškodnina za snajenje, luč, kurjavo in pranje posteljnega perila. Vsak oddelk ima dnevno sobo, skupne umivalnice in snailnice. Sobe same so opremljene s centralno kurjavo, posteljo, mizo in stensko omaro. Kot rečeno bodo prenočišča namenjena predvsem za delavstvo, ki je trajno zaposleno v Ljubljani in šele v drugi vrsti, v kolikor bo še prostora na razpolago, za ono delavstvo, ki je radi trenutnega položaja navezano za nekaj časa na mesto, kot n. pr. izseljenci, ki prihajajo ali odhajajo v inozemstvo preko Ljubljane. Vsak delavec, ki bi bival v Delavskem domu, naj ima občutek največje domačnosti, da mu bo privzgojena potreba za čeden, če tudi skromen dom.

V tretjem nadstropju Delavskega doma bodo svoje spalnice vajenci. Obrtniški, trgovski in industrijski delavski naraščaj je po večini sedaj pripuščan sam sebi. Posebno tisti vajenci, ki ne morejo za čas učne dobe ostati pod nadzorstvom staršev, potrebujejo vzgojnega varuštva, če hočejo, da postanejo dobri delavci in polnovredni člani človeške družbe. V Delavskem domu ne bi bili vajenci preskrbljeni samo s prenočišči, temveč bi bili tudi pod strokovno pedagoškim vodstvom, ki ne bo samo usmerjalo njih duševnega razvoja, temveč tudi budno pazilo, da se usposobijo za kar najbolj kvalificirane delovne moči. V vajeniškem domu bi bilo 40 postelj z veliko učilnico, oziroma dnevnim prostorom, umivalnicami in prhami. Pričakovati je, da bodo socialne in strokovne korporacije vtičale za mestni vajeniški dom ustanove, ki bodo omogočale večini vajencev prosta mesta.

V visokem pritličju Delavskega doma bo nameščena Borza dela. Razporeditev poslovnih prostorov je vzorna in imajo popolnoma ločene vhode delavci in delavke, delodajalci in nameščenci urada. Velike čakalnice omogočajo ekspeditivno uradovanje in je vsako nastavljanje pred poslojem nepotrebno in tudi izključeno. Česar so se mimogrede povedano, najboljši hali oni, ki so ugovarjali izbiri prostora, na katerem bo stal Delavski dom.

Pod Borzo dela je dalavski azil za po-

tujoče delavce, ki niso v Ljubljani stalno zaposleni. Azil ima na razpolago 31 postelj. Azil ima poseben vhod in mora vsakdo, kdor reflektira na prenočišče, pasirati desinfekcijo in prho, ki je neposredno zvezana z azilom.

V pritličju Delavskega doma je javna kuhinja s 120 sedeži. Vhod v javno kuhinjo je s pročelja stavbe. Kuhinja bo urejena na ta način, da se bo oddajala sicer izdatna in zdrava hrana, a kolikor mogoče

tujoče delavce, ki niso v Ljubljani stalno zaposleni. Azil ima na razpolago 31 postelj. Azil ima poseben vhod in mora vsakdo, kdor reflektira na prenočišče, pasirati desinfekcijo in prho, ki je neposredno zvezana z azilom.

V pritličju Delavskega doma je javna kuhinja s 120 sedeži. Vhod v javno kuhinjo je s pročelja stavbe. Kuhinja bo urejena na ta način, da se bo oddajala sicer izdatna in zdrava hrana, a kolikor mogoče

tujoče delavce, ki niso v Ljubljani stalno zaposleni. Azil ima na razpolago 31 postelj. Azil ima poseben vhod in mora vsakdo, kdor reflektira na prenočišče, pasirati desinfekcijo in prho, ki je neposredno zvezana z azilom.

V pritličju Delavskega doma je javna kuhinja s 120 sedeži. Vhod v javno kuhinjo je s pročelja stavbe. Kuhinja bo urejena na ta način, da se bo oddajala sicer izdatna in zdrava hrana, a kolikor mogoče

preprosta in cenena. Prav za mal denar se bo lahko vsakdo vključil naedel in to cenije kot drugje. Kuhinja bo v znatni meri služila tudi mestni občini, kakor tudi raznim socialnim in karitativnim ustanovam za nakazovanje podpor v naturi. Na stojišče dinarjev se izda letno za podpore. Tega denarja mnogokrat ne dobe najpotrebnejši ali se pa neekonomično potroši. Veliko zlorab bo preprečenih, ako se iz javnih sredstev ne bodo dajale podpore v denarju, temveč v obliki nakazil za hrano. V posebnem oddelku javne kuhinje bi lahko dobilo tudi dijaštvo svoj prostor.

V Delavskem domu bo poleg prostorov Borze dela in javne kuhinje na razpolago vsega skupaj 157 postelj in to v oddelku delavskega azila, stalnih delavskih prenočišč in vajeniškega doma. Za zgradbo Delavskega doma je dala mestna občina na razpolago brezplačno zemljišče, Borza dela je pa za gradnjo dovolila mestni občini brezobrestno posojilo štirih milijonov dinarjev, kolikor bo stala stavba z opremo vred.

Arhitektonsko bo zgradba okrasila okraju, kjer bo stala, v socialnem pogledu bo pa v ponos Ljubljani, ki je zopet pokazala največjo uvidenost za potrebe delovnega ljudstva.

Iz Celja

—c Korošci, ne pozabite na sestanek, ki se bo vršil v soboto 11. t. m. ob 20. v restavraciji hotela »Evropes«. Pridite vsi!

—c Velik koncert »Svobode« v Celju. Moški zbor tukajšnji »Svobode« bo priredil v soboto 11. t. m. ob pol 21. v Celjskem domu koncert, na katerem bodo izvajane umetne skladbe skladateljev G. Ipavca, J. Prohaske, Vilka Novaka C. Preglja, P. Jereba in I. Zajca. Nad polovico sporeda pa zavzemajo slovenske narodne pesmi v harmonizaciji J. Gotovca, O. Deva, C. Preglja in Sergeja Zarova. Zbor, ki šteje 45 moških, čistih in dobro šolanih glasov, vodi g. Ciril Pregelj. Vstopnice, ki so izredno cenene, se bodo dobile samo zvečer eno uro pred pričetkom koncerta pri blagajni pred dvorano.

—c Sportni klub Celje bo o priliki svojega desetletnega obstoja priredil v zvezi z blagoslovitvijo in otvoritvijo novega športnega prostora na ograjeni Glaziji velik športni dan, ki bo trajal najbrže v soboto 2. julija zvečer in v nedeljo 3. julija ves dan. Vsa ostala celjska in okoliška društva se vlnudno naprošajo, da upoštevajo ta dan in po možnosti ne prirejajo event. svojih prireditvev.

—c Smrtna kosa. V torek 7. t. m. je umrla v celjski javni bolnici 49letna viničarjeva žena Helena Vipotnikova iz Zaloge, občina Sv. Peter v Savinjski dolini. N. v. m. p!

—c Zbornica za TOI v Ljubljani bo imela po svojem zastopniku uradni dar za stranke iz Celja in okolice v torek 14. t. m. od 8 do 12 dopoldne v posvetovalnici mestnega Gremija trgovcev v Celju. Razlagova ulica 8.

Papen kot nemški vohun med svetovno vojno

Kaj vse je počel, da bi škodoval zavezniškim državam

Sedanji nemški državni kancelar von Papen je bil v začetku svetovne vojne nemški poslanik v Ameriki, kjer je organiziral vohunstvo in delal proti ameriškim interesom. Njegovo vohunsko delovanje je razkrinkal in dokazal vodilni član češkoslovaškega vohunškega urada kapitan Voska, ki je sodeloval z angleškim vohunskim uradom. O Papenovem vohunskem delovanju v Ameriki in o njegovem sodelovanju z avstro-ogrskim vohunom pripoveduje kapitan Voska takole:

Češka protivohunska služba

»Prvi mesec vojne sem odpotoval iz Praga v London s poročili prof. Masaryka k znanemu angleškemu novinarju Steedu. Potem sem stopil v zvezo z angleškim poslanstvom v Washingtonu,

ki sem imel zanj Steedovo priporočilo. Šlo je za vesti vojaškega in finančnega značaja. Od 1. 1914. sem bil v zvezi z angleškim uradi, obenem sem pa organiziral naš osvobodilni pokret v inozemstvu. Ker so bili v zaupni organizaciji tudi Čehi z avstrijskega konzulata in poslaništva, se mi je posrečilo spraviti svojo hčerko Viko kot tajnico v nemško vohunsko pisarno. Tako sem dobival vsak dan poročila o delovanju nemških in avstrijskih tajnih organizacij. Ker je bilo delo vedno več, sem otvoril tudi češko tajno pisarno pod imenom »Pneumograf Company« v New Yorku, kamor so mi prinašali vsak večer prestreženo nemško in avstrijsko vohunsko pošto.

Organizacija angleškega vohunstva

Poleg tega smo imeli zaupnike v vseh večjih ameriških mestih, ki so imeli zveze s Čehi in drugimi Slovani, uslužbenimi na avstro-ogrskih konzulatih. Poročila o delovanju nemške tajne organizacije smo pošiljali zavezniškim vlasti Angležem, ki so izpustili v začetku 1. 1915. naše ujetnike v Kanadi in Angliji. Dovolili so nam tudi brezplačno in necenzurirano porabo brezžičnih postaj, a pozneje smo imeli na razpolago tri angleške boje ladje, nadzirajoče pomorski promet med Ameriko in Evropo. Z Angleži se je dalo delati zato, ker so imeli med zavezniki samo oni dobro taino organizacijo, ki je lahko vsaj deloma paralizirala po vsem svetu razširjeno nemško vohunstvo.

Papenovi peklenški načrti

Ves čas svetovne vojne je bila ta koorganizacija edina, ki se je uspešno borila za izvrstno organizirano nemško taino organizacijo. Že v začetku leta 1915. smo vedeli skoraj za vsak načrt nemške ali avstro-ogrske tajne organizacije. Mnoge načrte smo prekrizali ali pa tudi preprečili. Čehi so imeli na parnikih, ki so vozili iz Amerike material za zaveznike in mnogo parnikov smo rešili katastrofe, ki jo je bil zasnovan Papen. Poleg mnogih zavezniških parnikov smo rešili tudi več ameriških tovornih, izdelujočih orožje in strelivo za zaveznike, pa tudi mnogim ameriškim državljanom življenje. Zato je takrat še nevtralna ameriška vlada lojalno trpela

naše delovanje. Prezident Wilson je bil o nas informiran.

Vohun Archibald

Leta 1915. se je nam posrečilo presteči mnogo važnih kabelogramov, brezžičnih vesti in dokumentov, izmenjanih med Berlinom in Dunajem po poslaništvih v Washingtonu. Za najvažnejši uspeh tega dela smatram primer ameriškega novinarja Archibalda, poročevalca »Associated Press«, ki je kot plačanec berlinske vlade prirejal po Ameriki predavanja za Nemce in je tako užival zaupanje nemških in avstro-ogrskih oblasti. Nemški in avstrijski diplomati so izbrali Archibalda, da bi odpeljal iz Amerike vse kompromitirujoče dokumente, kakor tudi obračune von Papena, dr. Alberta, poslanika Bernsdorfa in avstrijskega poslanika Dumde. To so bili dokazi njihovega zločinskega delovanja. Med drugim so pogladi v zrak več železniških mostov med Zedinjenimi državami in Kanado, koder so vozili vlaki z materialom za zaveznike, zastrupljali za zavezniške armade določene konje, zažigali parnike, ki so prevzajali material za zaveznike, organizirali uničevanje municijskih tovarn in tako dalje.

Čuden diplomatski zastopnik

Med dokumenti, ki jih je vozil Archibald kot potnik holandskega parnika v Berlin in na Dunaj, so bila tudi poročila poslaničkov in vojaških atašeev. Poročila avstrijskega poslanika je obsegala znani predlog, po katerem naj bi plačani agenti izvajali splošno stavko v vseh ameriških tovarnah, izdelujočih orožje in strelivo. V nekem svojem pismu je pisal Papen z velikim zaničevanjem o washingtonski vladi in Wilsonu, o Američanih pa kot o tepcih. Še noben diplomat ni nikoli pisal tako zaničljivo o državi in narodu, kjer je zastopal svojo vlado. Amerika je bila takrat še nevtralna in da protivohunska organizacija ni prestregla teh dokumentov, bi se najbrž za vojno ne bila odločila. Tragedija parnika »Lusitania« je Ameriko sicer pretresla, toda trajalo je skoraj šele leto dni, preden se je Wilson odločil za vojno. V svojem govoru parlamentu, ko je zahteval vojno napoved Nemčiji, je navajal kot glavni razlog rovarjenje nemških diplomatov v Ameriki, njihovo zločinsko delovanje in vse to, kar je zvedel iz dokumentov, ki jih je vozil Archibald iz Amerike v Berlin odnosno na Dunaj.

Archibald zasačen

Angleži so Archibalda zasačili. Dan pred njegovim odhodom so prispeli v Washington nemški in avstro-ogrski poslanik ter vojaška atašea, ki so pripeljali s seboj vsa poročila ter jih z dokumenti vred spravili v paket na avstro-ogrskem generalnem konzulatu. Nekaj češki uradnik je vedel, kako važni dokumenti so spravljeni na avstro-ogrskem generalnem konzulatu. Zvečer je bila skupna pojedina z Archibaldom v hotelu Ritz. Calton, kjer sta stregla dva češka natakaria. Naslednjega dne je šel Archibald s svojo rodbino na holandski parnik, poročila in dokumente mu je pa izročil šele na parniku neki češki uslužbenec avstro-ogrskega generalnega konzulata.

Archibalda bi bili lahko aretirali že v newyorškem pristanišču, pa so imeli Nemci in Irce v vseh ministrstvih in uradih toliko ljudi, da bi bil uspeh preprečen. Zato so pustili holandski parnik z Archibaldom in dokumenti odpluti. Angleška admiraliteta je bila pa takoj o zadevi obveščena in angleški parnik, ki je odpeljal istega dne in je bil striktr hitrejši od holandskega, je vzel s seboj točen opis, kakšne dokumente pelje Archibald.

Admiral Hall je zadržal blizu angleške obale holandski parnik in ga dal temeljito pregledati. Zanimal se je zlasti za kabine, ki jih je imel najete Archibald. Dva dni so parnik zadrževali, to-

da tajnih dokumentov niso našli, in zato je admiral Hall po radiu obvestil angleško poslanstvo, da se je najbrž zmotilo in da parnika ne more več zadrževati, ker sta holandska in ameriška vlada že intervenirali. Angleško poslanstvo je pa naročilo, naj odpro še kapitanovo blagajno. In naslednjega dne je prišel kabelogram, da so bili tajni dokumenti najdeni in da bo imelo to nedogledne posledice za svetovno vojno. Se istega dne, ko so Angleži Archibalda aretirali, so brzojavili najvažnejše podatke iz tajnih dokumentov v Washington. In naslednjega dne so prvi v svetovni vojni vsi ameriški listi pozivali Wilsona, naj napove Nemčiji vojno. Dotlej je bila ameriška javnost bolj naklonjena Nemcem glede na veliko število Nemcev in Ircev v Ameriki, od tistega trenutka se je pa začela navduševati za antanto. Krhlu je washingtonska vlada zahtevala od berlinske, naj Papena odpokliče.

Ljubavna tragedija na Dunaju

V torek se je odigrala na Dunaju pretresljiva ljubavna tragedija. Trgovca Martin Lepianka je smrtonosno ranil svojo družabnico Elizabeto Kugler, ker je odločno odklanjala njegovo ljubezen, potem si je pa končal življenje. Gospa je zelo lepa; z Lepianko je bila v poslovni zvezi šele nekaj mesecev in mož se je takoj do ušes zaljubil v njo. Začel ji je prigovarjati, naj postane njegova žena, kar je pa gospa odločno odklonila. V torek je nekemu znanцу izjavila, da bi se raje obesila, nego poročila z Lepianko. Popoldne sta bila sama v pisarni. Lepianka jo je ponovno zasnubil, ko ga je pa zopet odklonila, je potegnil iz žepa revolver in streljal dvakrat na njo, potem si je pa poglaval dve krogli v glavo. Gospa je obležala težko ranjena, Lepianka je bil pa takoj mrtev.

Oblasti so uvedle preiskavo in izkazalo se je, da je bilo razmerje med Lepianko in njegovo družabnico že od začetka nevzdržno. Lepianka o vrvarstvu ni imel pojma in je bil v polni meri navezan na svojo družabnico, ki je imela zelo dobro službo pri nekem vrvarskem podjetju, pa se je hotela osamovojiti in je stopila v zvezo z Lepianko. Mož je bil grd, pa je kljub temu lažil za Kuglerjevo in ji vsiljeval svojo lju, bezen. Napravil je pa že prvi hip na njo tako neugoden vtis, da je opetovano izjavila, da ji je zelo žal, da se je sploh odločila za poslovne stike z njim. Lepianka je bil tako ljubosumen na svojo družabnico, da jo je zasledoval na vsakem koraku.

Ali se da življenje podaljšati?

Na konferenci, ki je obravnavala vprašanje zdravstva v drugi petletki sovjetske Rusije, je imel akademik Lazarev zanimiv referat o svojih znanstvenih poskusih. Lazarev je organiziral že pred 20 leti fizikalni in biofizikalni zavod v Moskvi, prvo ustanovo te vrste na svetu. Zavod je bil mnogo storil na znanstvenem polju. Sam ustanovitelj je dejal o svojem delovanju:

»Posreči se nam ugotoviti po možganih starost. Imamo instrumente, ki nam omogočajo ugotoviti nasečnost že takoj prve dni. Tudi naš študij, kako učinkujejo zdravila, je privedel do praktičnih rezultatov. Posrečilo se je nam dokazati, da se običajnost velikih možganov izpreminja po gotovih zakonih. Do 20 let narašča, potem pa nastopi padanje kot posledica kemične reakcije. Nastane vprašanje, ali bi se ne dalo vplivati na to reakcijo, da bi bila pri 50 letnem možu takca, kakor pri 20 letnem mladeniču. Teoretična preiskava je dokazala, da je to v polni meri mogoče. Če bi mogli to teorijo praktično uresničiti, bi res dosegli ideal pomlajevanja, ljudi bi lahko pomlajevali fizičnim potom. Poskusi na nekaterih živalih so potrdili pravilnost domneve, da se da življenje večkrat podaljšati.«

V moskovskem zavodu je delal akademik Lazarev poskuse, da ugotovi običajnost raznih ljudi. Pri tem je ugotovil, da je možganska običajnost ljudi vseh narodnosti in vseh spolov v go-

tovi starosti enaka. Lazarev je v svojem referatu izjavil: »To je šele začetek našega dela. Pot, ki smo si jo začrtali, bomo nadaljevali. Moderna medicina se bistveno razlikuje od medicine prejšnjih časov.«

Pocenitev življenja v Ameriki

V Ameriki ne govorijo o gospodarski krizi, temveč o gospodarski depresiji. V nasprotju z Evropo je Amerika nehala razkošno živeti in ljudje štedijo povsod. Depresija je zadela vsakega človeka brez izjeme. Celo rentniki so prizadeti, kajti rente so se znižale za 30 do 50 odstotkov. Življenjski nivo po velikih mestih je padel, čeprav se je življenje znatno pocenilo. Najemnine so padle povprečno za četrtino, veliki hoteli so znižali cene, ali pa zaprli razkošnejše opremljena dražja gornja nadstropja. Tudi po vseh restavracijah so cene pad-

le. Ustanavljajo se javne kuhinje, kjer se dobi dober obed za pol dolarja. V naši valuti je to seveda še vedno drago. Dobre restavracije, kamor človek doslej ni mogel, če ni imel 6—10 dolarjev v žepu, so že davno zaprte ali pa izpremenjene v splošno dostopne ljudske lokale z enotnimi cenami za zajutrak, obed in večerjo od 50 centov do dolarja, često brez napitnine, ki je zapodena že v točno določenih cenah.

Tudi vsi kinematografi so znatno znižali vstopnino, poleg tega pa razširili programe. Pač se pa ameriška gledališča zapirajo, kajti ljudje so začeli preživljati večere večinoma doma. Najbolj se pozna pocenitev življenja pri obleki in perilu. Izginili so luksuzni saloni dragih oblek, kjer so kupovali ljudje prei vedno po več oblek naenkrat. Minili so tudi časi čistega svilenega perila, kajti večina ljudi nima denarja. Lüksuzno blago se sploh ne izdeluje. Vedno bolj se uveljavlja zlata srednja pot, dobra kvaliteta in trpežno blago, ki je seveda cenejše.

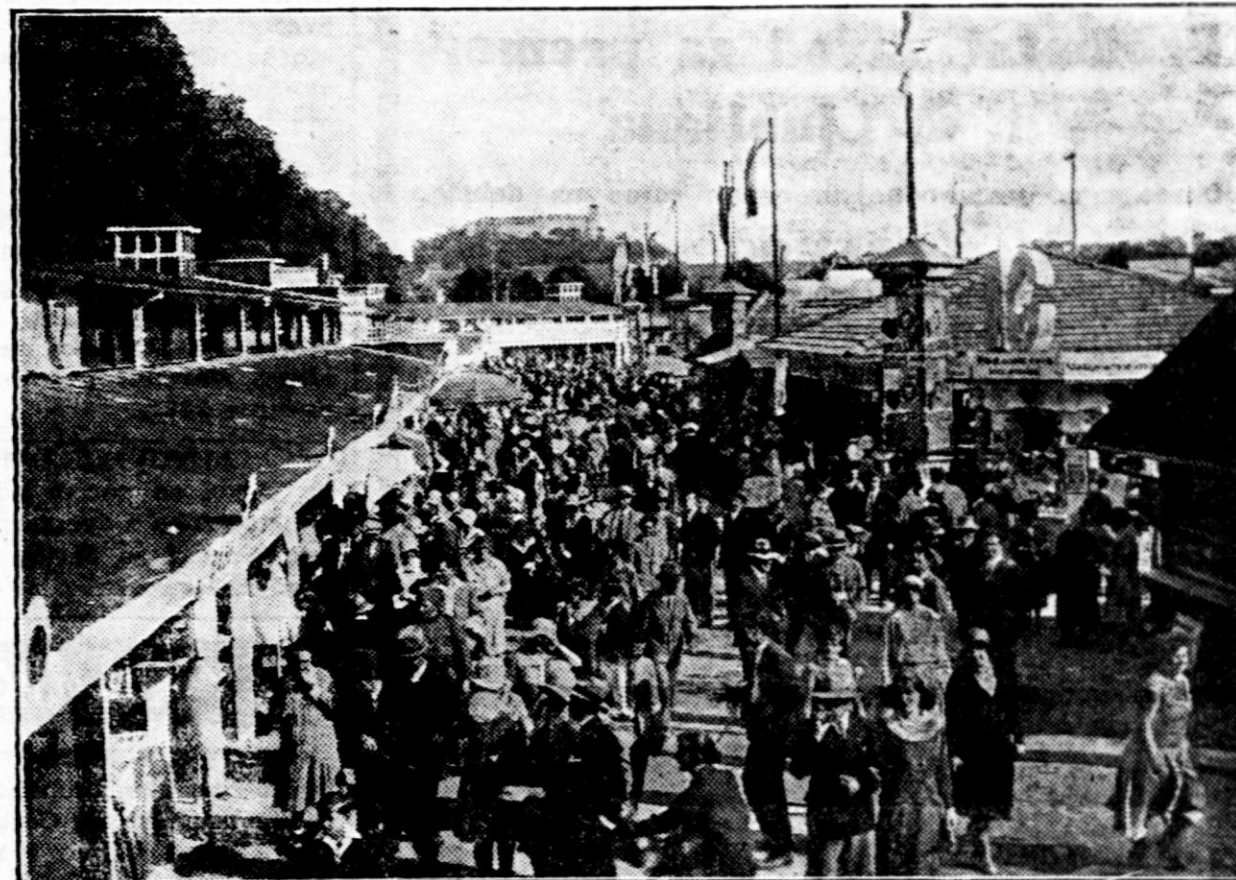
Kratek izprehod po velesejmu

Deževno vreme ne vpliva na poset — Velesejem v znamenju domačih izdelkov

Ljubljana, 9. junija. Nekdo je dejal, da bi bila, največja atrakcija za naš velesejem lepo vreme in ni se zmotil, saj je skoraj vsako leto ob velesejmu deževno vreme. Toda tudi dež ne more pokvariti velesejma in veselja ljudem. Letos je kljub slabemu vremenu obisk izredno dober, a nekateri mislijo, da vlada na sejišišu tako živahno vrvenje baš zaradi deževnega vremena, ker je še več gostoljubnih paviljonov, ki odločajo bolj in prej kakor vsi gospodarski činitelji. Izredno mnogo prihaja na velesejem šolske mladine pod vodstvom učiteljev in profesorjev, kar je vse hvale vredno, saj ima mladina priliko videti sadove našega dela.

velesejmu imamo tudi več razstavljalcev sportnih naprav in potrebščin; tu vidimo lepe zložitve čolne, šotore itd. Tvorica »Markse« iz Domžal razstavlja svoje prvovrstne produkte — lake. Precej povpraševanja je po preciznem ribarskem orodju, ki ga razstavlja že več let tvrdka »Dama«.

Posebno pozornost pa vzbujajo razstavljeni ameriška pnevmatika »Martine«, ki garantira pri izbornih ameriških cestah za 96.000 km, na naših, znatno slabših cestah pa 32.000 km. Tvorice »Rusek« razstavlja znameniti Disous-plin in 99,7 odstotni kisik za avtomotno varjenje in rezanje. Znamenitost letošnjega velesejma je priprava in duhovito sestavljena mehanična na-

Letošnji velesejem je mnogo bolj domaćega značaja, kakor so bili velesejmi prejšnja leta. Po paviljonih vidimo mnogo prvovrstnih domačih izdelkov, ki smo jih morali doslej uvažati iz inozemstva. Več trdk je razstavilo hladilne stroje in naprave, med njimi tudi domače podjetje iz St. Vida nad Ljubljano, ki ima razstavljene hladilne stroje »Semperfrigide«. Ti so za 20 do 30 odstotkov cenejši od inozemskih. Podjetje, ki zaposluje samo domače moči, izdeluje tudi sladoleadne omare in izvršuje vse instalacije hladilnih naprav. Prilagaajo stroji so češki izdelki.

G. Franc Lončar je razstavil avtomatične brusilne naprave, ki so do najmanjših podrobnosti domači izdelek. Neka tvrdka iz Šibenika razstavlja krasno narodno ve-zivo. Naš sport je v polnem razmahu in na

prava za obiranje sadje ter patentirane lestve, ki jih naši sadjarji pridno kupujejo. Strojne tovarne razstavlajo poleg kovostnega blaga tudi znamenite Hefas-sesalke. Čisto majhna centrifugalna sesal-ka dviga vodo 9 m visoko. Omeniti je treba tudi našo brezalkoholno produkcijo naših sadnih in grozdnihi sokov, ki ima razstavljeno samo prvovrstno blago.

Z uspehom je posebno zadovoljna živilska industrija. Živo zanimanje vlada za Kernove in Pauerjeve kekse. Znatno smo se že osamosvojili tudi v poljedelskih strojih. G. Kremžar iz St. Vida izdeluje domače slamoreznice, sadne mlince, mlatilnice, brane, cirkularke, gnojne črpalke itd. Pozabiti tudi ne smemo naših domačih vozov, ki uspešno konkurirajo inozemskim izdelkom.

Slovenci v Ameriki

V Clevelandu se je 17. maja ustrelil Josip Mikoletič. Kaj je poganol moža v smrt, ni znano, domnevajo pa, da je bila kriva smrt njegove žene, ki si je pred tremi tedni na enak način končala življenje. Po njeni smrti je bil mož zelo otožen. Še bolj ga je pa potrla, ko mu je mestna občina odzela otroke. Pokojni je bil priden in delaven mož ter si je tudi prihranil nekaj denarja. Zapustil je 10letnega sina Jožeta in 15letno hčerko Amalijo, ki sta zdaj ostale siroti.

V kraju Forest City si je končal življenje Josip Okoren. Pokojni je bil doma iz St. Vida na Dolenjskem, kjer žalujejo za njim žena in tri hčerke. — V istem kraju je po kratki bolezni umrl Ignac Gros, 46 let star. Pokojni je bil doma iz Javorja na Dolenjskem. Zapustil je šest otrok v starosti od 2 do 16 let. Otroci so ostali prepušeni sami sebi, kajti mati jim je umrla pred meseci. Kdo bo prevzel skrb za ne-doletne otroke, je seveda vprašanje.

V Forest Cityu so umrli Janez Peterka, star 51 let in doma iz Mengša. Zapustil je šest otrok, ki so istotako ostali siroti, kajti mater jim je nedavno pobrala influenza. — Družini Turkovi je umrla žena in mati Ivana Turkova v starosti 38 let. Pokojna je bila doma iz Logatca. Za njo žalujejo mož in trije otroci. — Niso še pokopali Ivane Turkove, ko je umrla Ivana Carlijeva v starosti 63 let. Tudi ona je bila doma iz Logatca.

V Milwaukeeju država Wisconsin, je 6. maja po dolgi in mučni bolezni umrl Mat-

ja Tamše. Pokojni je bil rojen leta 1882. v Soštarju, v Ameriko je prišel pred 25 leti. Po poklicu je bil rudar. — Na Welfare Islandu pri New Yorku je umrl Josip Kocijan v starosti 42 let. — 4. maja je v Chris-holmu, država Minnesota, umrl po krajši bolezni France Arnič. Pokojni je bil rojen v Lučah pri Ljubnem v Savinjski dolini leta 1892. Žena mu je umrla lani v januarju. Zapustil je 7 let starega sinčka, v stari domovini pa žalujeta za njim mati in sestra.

RADOVEDNA HČERKA

— Mamica, ali se je moral Adam takoj izseliti iz raja, čim je pojedel jabolko s prepovedanega drevesa? — Seveda, drago dete. — Kaj mu ni bilo treba poprej sodno odpovedati?

Mihail Zoščenko

Štiri dni

Svetovna vojna in ti vražji strelski jarki — vse to se nam zdaj maščuje, dragi moji. Vsi, kar nas je vohalo smodnik, smo betežni in bolni.

Temu so odgovorili živci, onemu napa-ja trebuh, tretjemu ne bije organ tako ritmično, kakor se spodobi. Vidite, to so vam posledice te preklicane vojne. Zastran svojega zdravja se seveda ne morem pritoževati. Zdrav sem, hvala bogu. In jem tudi lahko. Spim dobro. Živim pa v neprestanem strahu, da se mi bodo prej ali slej ti vražji strelski jarki maščevali.

Oni dan sem vstal. Baš sem obuval škorenj, ko mi pravi žena: — Vanja, nekam siv obraz imaš danes. Da, mi pravi, nekam bolne barve se mi zdijo danes.

Pogledal sem se v ogledalo. Saj res, barva obraza je nekam čudno siva.

— No, ta je pa dobra! Torej so se le pokazale posledice strelskih jarkov. Morda mi pa srce ali še kateri važni organ ne bije tako dobro, kakor bi moral. In to utegne biti krivo, da dobiva moj obraz sivo barvo.

Potipal sem žilo — počasi in rahlo, a vendar deluje. Toda v prsih že čutim

nekakšne bolečine. Kar kljuje nekaj pod rebri.

Ves potrt sem se oblekel in odšel na delo, ne da bi se dotaknil čaja.

Odšel sem na delo. Mislim — če mi kdo kaj poreče zastran barve obraza, pojdem takoj k zdravniku. Kaj veš — človek živi in živi, naenkrat pa hlop — in umre. Takih primerov je vse polno.

Pet minut pred enajsto — še dobro se spominjam — ti stopi k meni delovodja Žitkov in pravi:

— Ivan Fedorovič, dragi moj, kaj ti pa je? Saj si tak, da bi te človek skoraj ne spoznal. Nezdruva, prstena je barva tvojega obraza.

Te besede so me zadele kakor ledena prha.

— No, zdaj smo pa tam, zdravje je že omajano. Tako, tudi ti si prišel na vrsto, — sem pomislil.

In znova je začelo kljuvati po meni. Komaj sem se privlekel domov. Hotel sem celo poklicati rešilno postajo.

Zjutraj sem vstal ves izmučen. In takoj sem poslal po zdravnika.

Prišel je komunalni zdravnik, me preiskal in zmajal z glavo, češ, simulant.

Malo je manjkalo, da zaradi teh besed nisem ubil zdravnika.

— Ti že pokažem, kakšen simulant

sem, ti mrha grda! — sem zarentačil po njegovem odhodu. Nikjer ni rečeno, da ne bom žrtvoval stotaka, da me pregleda sam profesor.

In res sem se začel takoj pripravljati na pot k profesorju. Oblekel sem čisto perilo. Začel sem se briti. Potegnil sem z britovico po obrazu, obrisal milo — gledam — lice je belo, zdravo, rdečica se razliva po njem.

Brž sem si začel brisati obraz s krpo — gledam, vsa siva barva gre z njega.

Ta čas je prišla v sobo žena. Začuden me je pogledala in vzkliknila:

— Čuj, Vanja, pa menda vendar ni res, da se ves teden nisi umil?

— Ves teden? — sem odvrnil malo užaljeno. — Kaj pa misliš, baba neumna. No, štiri dni, da to bo na držalo, štiri dni se pa res nisem umil.

A kar je glavno, naša kuhinja je mrzla in neprijetna. Človeku se v taki kuhinji res noče umivati. Ko so pa začeli že obrati mahati — tedaj mi pa umivanje res niti na misel ni prišlo. Saj sem komaj prišel od postelje.

Nemudoma sem se umil in obril, potem sem pa vzel svež ovrtnik, si zavezal kravato in odšel ves prenovljen k svojemu prijatelju.

In takoj so ponehale bolečine. Celotno srce je začelo zopet normalno bitti.

Mie d' Aghonne:

50

Dustolovke

Roman

— Gospod, včeraj se je zgodilo nekaj, kar je vredno vsega obžalovanja. — Kaj pa? — je vprašal zdravnik radoveden, kako mu bo norec opisal dogodke, ki je o njih mislil, da jih pozna bolje od njega.

— K meni je prišla gospa de Marillac, — je odgovoril grof. — in me je tako dolgo izživala, da sem izgubil oblast nad seboj. Zakričal sem na njo, naj se upobere, pa mi je povedala, da se je pripetila mojemu prijatelju težka nesreča. Ni pa hotela povedati kakšna in ko sem jo ponovno pozval, naj odide, je začela na vse grlo kričati, da jo hočem zadaviti. Kaj se je zgodilo potem, veste itak sami.

Ravnatelj umobolnice si je mislil: — Zdi se mi, da vidi ta ubogi grof sovražnike in strahove tam, kjer jih ni.

Ne da bi slutil, kaj misli o njem zdravnik, je Maurice nadaljeval:

— Gospod doktor, pošljite, prosim, na policijo seznaniti ljudi, ki jih je zadnje dni doletela nesreča.

Zdravnik mu je obljubil, da pošlje kakoj slugo na policijo, v resnici se mu pa ni prav nič mudilo izpolniti obljubo.

XVI.

Samo mrtvih se ni treba bati, ker ne govore.

Notar Dubertin je bil krenil iz hiše grofa de Cizereta počasi in zamišljeno proti predmestju Saint Germain. Samec je dejal Rogerju: Prepusti ga meni! — in izstopil iz kočije.

Podvizal se je, ne le da bi dohitel starca, temveč da bi ga prehitel, preden bi ga napadel. Tekel je na vso moč. Potem se je pa ustavil in opazoval notarija. Videč, da se mu starca bliža, se je ves izpremenil. To se je zgodilo zelo naglo in fant, ki je bil še malo prej podoben ogromnemu orangutanu, ta nestvor iz dolgimi rokami se je sesedel in upognil tako, kakor se je bil naučil od beračev, pohabljenih samo na videz.

Tako izpremenjen je bil podoben bolj pritlikavcu nego normalnemu Slovaku; notar Dubertin ej bil oddaljen samo nekaj korakov od njega.

Notar je segel v žep, da bi mu dal miloščino. Samec je iztegnil proti njemu ukrivljeno in drhtečo roko.

Preden je pa mogel plemeniti starca potegniti iz žepa denar, je planil Samec nanj in mu izpodnesel noge. Starca se je opotekel, napadalec ga je pa sunil na vso moč v prsa.

Notar je bolešno kričnil in bruhal kri.

— Mislim, da ima dovolj! — je zamrmral Samec. In zopet se je sklonil liki berač in

odkrevsal nazaj, od koder je bil prišel.

Nikogar ni bilo blizu, nihče ni mogel pričati, kaj se je bilo zgodilo; to je bilo pa tudi vse, kar si je Samec želel.

Na vogalu bližnje ulice se je vzravnal in zavil v krčmo, kjer je naročil steklenico vina. Iz krčme se je vrnil na kraj zločina.

Tam je bila že zbrana gruča ljudi, ki so dvignili starca in ga odnesli v bližnjo lekarno. Lekarnar mu je nudil prvo pomoč. Videč, da je stanje ubogega moža zelo resno, je poslal po zdravnika, ki je takoj odredil, da so odpeljali Dubertina v bolnico.

Nesrečnež je ležal v bolnici tri dni v silni vročini, ne da bi mogel govoriti. Tu pa tam se je za nekaj minut zavedel, pa je začutil strašne bolečine v glavi. Misli je na Mauricea in se vpraševal: — Kaj neki dela brez mene? Kaj se bo še zgodilo?

Tretjega dne proti večeru mu je malo odleglo, toda govoril je zelo težko. Vzdihoval je in tožil: — Ah, kako mi je slabo!

— Kako ste mogli tako nesrečno pasti? — ga je vprašal službujoči zdravnik.

— Saj nisem sam padel. Ob cesti je čepel berač in ko sem se mu približal, hoteč mu dati miloščino, se je zakadil vame in me zbil z nog.

— To je pa res čudno, — je menil zdravnik, — rana priča, da je ni zadal slaboten človek.

Naslednjega se je počutil Dubertin še boljše. V bolnici so porabili to pri-

ko, da so ga zaslili.

— Koliko denarja ste imeli pri sebi? — ga je vprašal policijski komisar.

— Okrog dvesto frankov, točno se ne spominjam.

— Žepne ure in verižice niste imeli? — je nadaljeval komisar.

— Pač, pač, gospod komisar, imel sem oboje.

Pri ranjencu pa niso našli ne denarja, ne ure z verižico. Šlo je torej za roparski napad. To je bil en nagib neznanega napadalca. Seveda pa policijski komisar ni imel nobenega dokaza, da je bil ta nagib edini.

Gospod doktor, — se je oglašil zopet notar, — ali bi smel narekovati neko važno pismo. Ščititi moram važne interese in na to bom mislil mnogo manj, če bom lahko poklical prvega uradnika svoje pisarne in mu dal potrebna navodila.

— Izvolite, če vas bo to pomirilo. Po zaslisanju se je zdravnik ponudil Dubertinu, da bi mu napisal pismo.

Notar je narekoval pismo: naslov: »Jeno Pauhu Carreru in glaseče se: »Dragi Paul!

Ko prejmete moje pismo, se nikar ne vznemirjajte, da ga nisem pisal lastnorčno. Pripetila se mi je nezgoda in nekaj časa ne bom mogel pisati.

Prosim vas, da spravite pisarno v red in povejte drugemu uradniku, kaj mora delati. Potem se pa pripeljite v Pariz in sicer takoj. Ne pravite nikomur, da sem bolan.

Prinesite s seboj najmanj dvajset ti-

soč frankov. Vzemiet s seboj tudi zdravniška rodbina de Cizeret. Pokažite mu konec mojega pisma, da spozna, da so gotove dolžnosti srca, ki lahko postanejo dolžnosti časti, ki jih mož njegove vrste ne sme zanemarjati.

Pred odhodom spravite dobro listino, nanašajočo se na rodbino de Cizeret, kakor tudi pisma, ki so prišla na moj naslov. Vem, da ste inteligenten dečko, ravnajte se po tem, kar prečitete med vrsticami mojega pisma, pa si pridobite veliko zaslug za nas vse.

Požurite se in pridite čim prej. Ni treba, da bi morali čez nekaj dni karkoli obžalovati.

Vaš patron in prijatelj

Benoit Dubertin.

— Mladi prijatelj, — je dejal notar zdravniku, ko je bilo pismo končano, — pripišite, prosim ime in naslov bolnice, kjer ležim. Jaz ne vem, kako se ta bolnica imenuje. Pripišite pa tudi svoje ime, da se bo mogel moj uradnik sklicevati na vas in priti do mene.

Zdravnik je ustregel njegovemu želji in večerna pošta je odnesla pismo, ki ga je bil narekoval notar.

Roger, ki se je bil prepričal, da je Samec izpolnil svojo obljubo, se je pa ta čas okopal in napačnim, da bi se iznebil smrtnosti, ki ga je bil prinesel iz brloga vile Starine.

Ko je bil s svojo zunanostjo tako daleč, da se je lahko predstavil svoji materi, je odšel takoj k nji.

Mati mu je pokazala že na pragu novine in vzkliknila:

Makarska

Najcenejše in najlepše
morsko kopališče na Jadranu

Prometni zavod za premož d. d. Ljubljana

prodaja po najugodnejših cenah samo na debelo

PREMOG

domači in inozemski za domačo
kurjavo in industrijske svrhe

KOVAŠKI PREMOG vrst vseh

KOKS tvariški, plav-
žarski in plinski

BRIKETE

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D.
v LJUBLJANI, Miklošičeva cesta št. 151.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah
za odgovor znakom! — Na vprašanja brez znamke ne
odgovarjamo — Najmanjši oglaš Din 5—

POUK

STOJEPIŠNI POUK
Večerni tečaj za začetnike in
izveščane. Vpisovanje vsak
torek in soboto od 6. do 8. ure
zvečer. Šolnina nizka. — Chri-
stov učni zavod, Domobran-
ska cesta 7/L 2036

STANOVANJA

2—3 sob, kuhinje in pritlikin,
išče solidna stranka. Vselitev
1. avgusta. Ponudbe na upravo
»Slov. Narod« pod Suho sta-
novanje 2331.

LETOVIŠČARJU

na Bledu se pocieni odda me-
blovana soba z dvema postelja-
ma. Vpraša se Jerica Azman,
Bled I, Krekova c. 88.

KUPIM

MOTOR S PRIKOLICO
dobro ohranjen, kupim. — Po-
nudbe na: Leopold Cestnik, Tr-
bovlje, Loke 428. 2362

KROMPIRJA

prima belega, za tekočo sezono
potrebujem večje količine. Po-
nudbe na Interreklam, Zagreb,
Masarykova 28, pod br. K-1977.
2359

MLADO KRAVO

s teletom montafonske pasme,
kupim. Anton Likovič-Sneber-
je pri Dev. Mariji v Polju. 2:58

MOTOR NA SESANI PLIN

ali Diesel, rabljen, ki se lahko
ogleda v pogonu, kupim. Po-
nudbe poslati na: M. Mercep,
Zagreb, Preradovičev trg št. 7.
2345

SLUŽBE

PEKOVSKI POMOČNIK
vešč vsakega dela, kateri bi
raznašal tudi kruh — in pe-
kovski vajenec, ki bi imel vso
oskrbo v hiši — se sprejmeta.
Noč Alojzij, Slovenski Javor-
nik 92. 2366

HLAPEC

h konjem in poljedelstvu, sta-
rejša moč, išče službo. Pirnat,
Mengeš 63. 2364

ČEVLJARSKE POMOČNIKE
za fino delo (šivano), pomočni-
ke za gornje dele in šeparico
potrebuje K. Vukašinič, Ma-
ribor, Zrinjskega trg 5. 2363

NEPREMIČNINE

KRASNA PARCELA
na Kodeljevem, Zadruga ulica,
naprodaj. Poizve se: Ivan Pro-
senc, Gledališka ulica 8, klet.
2353

PRODAM

MOŠKO OBLEKO
letno (dolge in kratke hlače),
dobro ohranjeno, za srednjeve-
liko postavu, prodam za 250 di-
narjev. Naslov v upravi »Slov.
Narod« 2359

ZAJAMČENO PRISTEN
OVČEK
zajamčeno pristen, iz lastnih
vinogradov a Din 8.— toči sa-
mo vinotoč — Sv. Petra nasip
št. 43. 2369

TRACNICE
normalnotirne iz tovarne na
Polzeli, prodamo. — Interesenti
naj se obrnejo na Jub, tovarna
barv, Dol pri Ljubljani. 2365

PERJE

kokošje in puranovo, veliko za-
logo, poceni prodaja in razpo-
šilja Marko Fuhrmann, izvoz-
jace in perutnine, Sunja. 2361

ZELEZNISKO RESTORACIJO
zelo prometno, s petletno na-
jemniškim pogodbo, popolnoma
opremljeno, z lastnim inventar-
jem prodam radi bolezn last-
nika z odobrenjem železniške
direkcije. — Restoracija je v
prometnem mestu savske ba-
novine, ima stanovanje za go-
stilničarja, krasen poletni vrt,
pokrito teraso, vse pritlikine.
Najemnina zelo nizka. Proda
M. S. Pavleković, Zagreb, Ili-
ca 144. Krasna in sigurna eks-
stenca agilni gostilničarski
rodbini. 2360

MIZARSKÉ STROJE
izborne, prodam po zelo ugo-
dih cenah. Več pove Ivan Ka-
cin, Domžale, nasproti šole.
2357

RAZNO

POVODOM 20 LETNICE
obstoja svoje tvrdke bom pro-
dal ure, zlatino, srebrnino,
dragulje — z 20 % popustom.
— IVAN PAKIZ, Ljubljana.
Pred škofijo 15. 2290

NOGAVICE
damske svilene, perilo
SRAJCE
LJUDEVIT GLUHAK
Gospodstvska 16 (pri Levu)
56 T

ČEVLJI
NA OBROKE
»TEMPO«, Gledališka ulica 4
(nasproti opere).

TRPEZNI AFRIK MODROCI
samo Din 220.—
spalne fotelje, fino izdelane,
Din 1300.— prodaja

RUD. SEVER,
LJUBLJANA, Marijin trg 2
Telefon 2622

REGENTIN
Nov poklic
za dame in gospode z
ureditvijo strojnega ple-
tenja doma. Zajamčen
zaslužek okoli Din 1500
mesečno, ker naplenu
diago prevzamemo; pla-
čamo trud za pletenje in
dobavimo prejo za prede-
anje. Pišite po orepzpac-
ne prospekte še dane-
ra: Domača pletarska in-
dustrija Nr. 11 Josip Ka-
la, Maribor. Frubarjeva
št. 2.

NAROCATE ČEVLJE

po meri pri Peternetu, Novi
trg-Breg št. 1. 60T

MODROCE

otomane, divane, fotelje in vse
tapetniške izdelke vam nudim
najceneje

IGNACI NABORE,
Ljubljana, Gospodstvska cesta
št. 16 (pri Levu) 25/T

FURNIR

potrebujete, ako hočete izdelati
moderno pohištvo. Naj Vas ne
skrbi, kje bi ga dobili. Oglejte
si zalogo v domači tovarni —
Ivan Zakotnik, Ljubljana, Ko-
haridska ulica 45 (za Bežigra-
dom). 2319

Tednik »ZABAVNI LIST«
z gratis slikarsko galerijo v
formatu razglednic, Strazišče.
— Posamezna številka samo
Din 1.—. Zahtevajte brezplačne
ogledne številke! 37/T

PENSION ZANTER
Sv. Pavel pri Prebodu, Drav-
ska banovina. — Zračne sobe,
izvrstna hrana, solnčno zrače-
nje in vodne kopeli v Savinji;
tenis, smrekov gozd, izleti v
Savinjske planine. Cena penziji
od Din 40 do Din 55. Na željo
prospekti. 2343

BUFFET - VINOTOC
V PALAČI »GRAFIKE«
Ljubljana, Masarykova ul. 14
Pristna štajerska in dolenski
vina:
Din 7.50 7.—

Namizno
Čvček (Gadova
peč) 10.— 9.—
Mozler (Šimon) 10.— 9.—
Jeruzalemec 12.— 11.—
Dalmatinsko
črno 8.— 7.—
Velika izbira prvostinskih za-
kusov! A. Briški.

Gospodarska zadruga mizarskih moj-
strov v Ljubljani, reg. zadruga z o. z.

VEGOVA ULICA ŠT. 6, POLEG REALKE
priporoča svojo stalno zalogo navadnega in umetnega
pohištva po najnižjih cenah ter vsa tapetniška dela.
Izvršuje vsa stavbna in gradbena dela po lastnih in
arhitektonskih načrtih.
Informacije brezplačno.

1930/32

RAZPIS

MESTNO NAČELSTVO V LJUBLJANI ponovno
razpisuje dobavo in montažo

aparata za čiščenje in
mehčanje napajalne vode

za parne kotle v mestni klavnici s kapaciteto 2500 litrov
na uro.

Pravilno sestavljene in kolkovane ponudbe s kolkom
za Din 100.— je oddati v zapečatenem ovoju v mest-
nem gradbenem uradu, Nabrežje 20. septembra (Kresi-
ja) do

22. junija 1932 do 11. ure dopoldne.

Vse podatke in pripomočke daje mestni gradbeni
urad med uradnimi urami.

V Ljubljani, dne 8. junija 1932.

Zupan in mestni načelnik:

Dr. Dinko Puc l. r.

ČE POTREBUJETE TISKOVINE, KATA-
LOGE, PROSPEKTE, TODA SE NE MO-
RETE ODLOČITI V KAKŠNI OBLIKI
NAJ SE IZVRŠE, BLAGOVOLITE SE
OBRNITI NA NAŠE PODJETJE, KI
VAM JE V VSEH POTREBAH IN VPRA-
ŠANJH DRAGEVOLJE NA RAZPOLA-
GO. — VSA GRAFIČNA DELA SE IZ-
VRŠUJEJO LEPO, SOLIDNO IN TOČNO.
CENE ZMERNE — PRORACUNI IN
PONUDBE NA ZAHTEVO ZASTONJ

NARODNA TISKARNA

TISKARNA IZVRŠUJE
RAZLIČNE TISKOVINE,
ČASOPISE, DIPLOME,
REVije, VREDNOSTNE
PAPIRE, KOLEDARJE,
SREČKE, KNJIGE I.T.D.
ENOBARVNI IN VEČ
BARVNI TISK, PISMA,
RAZGLEDNICE, SLIKE,
OSMRITNICE, OVITKE,
JEDILNE LISTE, CENIKE,
VIZITKE, RAČUNSKE
ZAKLJUČKE, POROČNA
NAZNANILA IN VABILA

> LJUBLJANA